РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 19-го серпня 1915. Ч. 97. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, August 19, 1915. N. 97.

УКРАЇНЦІ ДО НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.

Близкий упадок кріпостий Ковна і Ново-Георгієвска.

Союзні війска стоять вже під фортами Брестя литовського.

За два дні Москалі стратили знова понад 16.000 в полонених і 260 гармат.

БЕРЛІН (через Лондон), 17. серпня. — **Союз для визволеня України вислав до німецького цісаря телеграму зі желянями з приводу здобутя Холма.**

В телеграмі висказують Українці „СИЛЬНУ ВІРУ В ОСТАТОЧНУ ПОБІДУ НІМЕЦЬКОГО ОРУЖЯ НАД ВІДВІЧНИМ ВОРОГОМ І В ОСВОБОДЖЕНЄ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ СПІД РОСІЙСЬКОГО ЯРМА".

Німецький цісар поручив вислати телеграму до Союза з подякою за желаня.

ЗДОБУТЄ ТРОХ ФОРТІВ НОВО-ҐЕОРҐІЄВСКА. — 2.400 ПОЛОНЕНИХ І 19 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Положенє російської армії, яка становить залогу кріпости Ново-Ґеорґієвска, стаєть ся з кождою хвилею прикрійшим. Цілковитий упадок кріпости є близкий, всяка оборона є безуспішна. Послідні вісти доносять про здобутє дальших трох фортів Ново-Ґеорґієвска.

Звіт головної німецької кватири звучить:

„На північно східнім фронті Ново-Ґеорґієвска німецькі війска здобули приступом один головний і два побічні форти. На всіх прочих фронтах змусили ми неприятеля уступити назад. Наші війска полонили 2.400 Москалів і здобули 19 гармат та богато инших воєнних материялів".

Властива облога Ново-Ґеорґієвска триває доперва від трох днів, коли іменно Німці розпочали обстрілюванє кріпости найтяжшими гарматами. Успіхи німецької армії позволяють здогадувати ся, що упадок Ново-Ґеорґієвкса є вже недалекий.

Неурядові вісти з Петрограду оцінюють силу російської залоги в тій кріпости на 60.000 до 80.000.

———o———

АРМІЯ МАКЕНЗЕНА 20 КМ. НА ПОЛУДНЕ ВІД ФОРТІВ БРЕСТЯ ЛИТ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Війска Макензена скорим кроком зближають ся від полудня до Брестя литовського. Вони посувають ся стало здовж обох берегів Буга. Кождої хвилі можна вже надіяти ся, що німецькі війска розпічнуть обстрілюванє зовнішних фортів Брестя литовського.

Звіт головного німецького штабу звучить:

„Війска Макензена переломили знова російську оборонну лінію на північ від Влодави (над Бугом) і взяли приступом місцевість Славатичі. На схід від Влодави наші війска перейшли ріку Буг і посувають ся здовж зелізничого шляху в напрямі Брестя литовського. Російські війска утікають в неладі на північ, щоби під охороною фортів шукати захисту".

Місцевість Славатичі лежить над Бугом, у відаленю всего 20 км. на полудне від зовнішних фортів Брестя литовського.

АРМІЯ ЙОСИФА ФЕРДИНАНДА 10 КМ. НА ЗАХІД ВІД ФОРТІВ БРЕСТЯ ЛИТОВСЬКОГО.

ВІДЕНЬ, 17. серпня. — Австро-угорські війска переслідують дальше Москалів і зближають ся до Брестя литовського від заходу. На полудневий захід від Брестя лит. австрійські війска заняли місцевість Добринку, яка є віддалена від зовнішних фортів кріпости всего 10 км. Дальше на північ австрійські війска зближають ся до Янова і Константинова.

Головна австрійська кватира оголосила отсї вісти:

„Австро-угорські війска під командою ген. Арца розбили по короткій битві коло Піщевац сильні відділи Москалів і посунули ся відтак в напрямі Брестя литовського, займаючи село Добринку. (Місцевість Добринка лежить на полудневий захід від Брестя лит. у віддаленю 15 км. від міста).

„Центр австрійської армії під командою арх. Йосифа Фердинанда наступає на Москалів коло Янова (25 км. на північний захід від Брестя лит.).

„Війска під командою Войрша розбили Москалів під Константиновом (на північ від Янова) і переслідують їх дальше в напрямі на схід".

З новиєших телеґрам виходить, що російська кріпость Брест лит. є вже з двох сторін окружена союзними війсками, які зближили ся вже до зовнішних фортів кріпости на віддаль гарматного стрілу. Від полудня армія Макензена, від заходу війска арх. Йосифа Фердинанда і Войрша затісняють чимраз сильнійше перстень довкола кріпости, на яку Москалі покладали велику надію.

В міру того, як союзні війска чимраз близше підступають до Брестя лит., дають ся чути чимраз більше ріжні голоси воєнних знавців, що Москалі Брестя лит. боронити не будуть, але опорожнять його в подібний спосіб, як се зробили з Варшавою і Івангородом.

ВІЙСКА КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА ЗДОБУЛИ ДРОГИЧИН І ПОСУВАЮТЬ СЯ СКОРО ДАЛЬШЕ НА СХІД.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Баварські війска під командою князя Леопольда заняли місто Дрогичин над Бугом і посувають ся дальше на схід здовж обох берегів Буга. Москалі ставлять лише слабий опір.

Послідні урядові вісти доносять:

„Армія баварського князя Леопольда переломила опір російських війск коло Дрогичина (над Бугом), почім заняла згадану місцевість. Москалі утікають на схід, переслідувані без перестанку наступаючими війсками побідників. Страти Москалів ростуть з кождою годиною".

ВІЙСКА ГАЛЬВІЦА І ШОЛЬЦА ЗАНЯЛИ БРЯНСК. — 5.000 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 16. серпня. — Між Бугом а Нарвою арміям Гальвіца і Шольца удало ся переломити російську лінію над рікою Нурец і посунули ся аж до Брянска. Тисячі полонених опинило ся знова в руках побідних війск.

Головна німецька кватира доносить:

„Наші війска між Бугом а Нарвою поступають скоро наперед, наступаючи на Москалів, яких відворот рівнаєть ся зовсім безладній утечі.

„По переломаню російської оборонної лінії над рікою Нурец, наші війска дійшли до горбка коло Брянска. Страти Москалів великі. Нині полонили наші війска понад 5.000 Москалів і здобули велику скількість ріжних воєнних материялів".

ВІЙСКА ҐАЛЬВІЦА І ШОЛЬЦА ПОСУВАЮТЬ СЯ ДАЛЬШЕ НА СХІД. — 1.860 ПОЛОНЕНИХ, 1 ГАРМАТА І 10 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Наступ німецьких армій між Нарвою і Бугом відбуваєть ся дальше з добрим успіхом.

Послідне урядове донесенє звучить:

„Війска Ґальвіца і Шольца посувають ся скоро в напрямі Бельска і Белостока. Москалі утікають з великим поспіхом. В послідній битві стратили вони знова 1.860 салдатів в полонених, між ними 11 офіцирів. Крім того наші війска здобули 1 гармату і 10 машинових крісів".

Лінія Бельск і Белосток є віддалена від міста Брянска, яке находить ся вже в руках Німців, всего 20 до 25 кільометрів. Втрата тих двох міст була би великим ударом для Москалів. Через оба ті міста переходить дуже важний зелізничий шлях Брест лит.-Оссовець. Занятє сего шляху Німцями потягнуло би за собою в першій мірі скорий упадок кріпости Оссівця, а друге, переломанє другої російської оборонної лінії, в якій Белосток мав становити головну точку опору між кріпостями Брестем лит. і Ґродном.

ОБЛОГА КОВНА ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ. — 1.730 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 16. серпня. — Німецькі війска віднесли знова дальші успіхи в операціях довкола Ковна.

Послідні урядові вісти доносять:

„Наші війска виконали кілька успішних нападів на російські становища. Москалі були приневолені уступити, полишаючи в наших руках 1.730 в полонених, між ними 7 офіцирів".

ПОЛУДНЕВІ ФОРТИ КОВНА ЗДОБУТІ. — ПОНАД 4.500 ПОЛОНЕНИХ І 240 ГАРМАТ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Послідні вісти з поля битви доносять про великі успіхи німецької армії, яка облягає Ковно. Полуднева оборонна лінія кріпости находить ся вже в посіданю німецьких війск. Величезна воєнна добича дістала ся в руки побідників. Цілковитий упадок кріпости недалекий; німецькі війска заняли вже передмістє Ковна.

Звіт головного німецького штабу звучить:

„Армія ген. Айхгорна здобула полудневі форти ковенської кріпости між ріками Німеном а Єсією. Москалі стратили більше ніж 4.500 в самих полонених. Понад 240 гармат і незвичайно велика скількість воєнних материялів опинили ся в руках побідної армії".

Загальне число гармат, конечних до оборони кріпости сеї величини що Ковно, буде виносити около 1.000. (Перемиська кріпость числила около 1.200 гармат). Німецькі війска, здобуваючи одну сторону кріпости, взяли тимсамим понад 240 гармат. Здобутє мусіло наступити несподівано скоро, коли Москалі не мали часу бодай частину гармат в пору вiратувати.

В БИТВІ КОЛО КУПІШКІВ МОСКАЛІ ЗНОВА СТРАТИЛИ 625 В ПОЛОНЕНИХ І ТРИ МАШИНОВІ КРІСИ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Воєнні операції в Курляндії розвивають ся і дальше успішно. Німецькі війска на цілій лінії посувають ся стало дальше на схід в напрямі зелізничого шляху Вильна-Динабурґ (Двинск).

Головна німецька кватира подає отсе:

„Дальші битви в околиці Купішків покінчили ся знова для нас успішно. Москалі стратили 625 в полонених, між ними 3 офіцирів. Також і 3 машинові кріси попали ся в наші руки".

Місцевість Купішки лежить около 80 км. на захід від Динабурґа, який здаєть ся, є найблизшою цілию воєнних операцій в Курляндії. Воєнні знавці привязують до занятя Динабурґа більше ваги ніж до здобутя Риги. Через здобутє Динабурґа Москалі стратили би головний зелізничий шлях Вильна-Петроград і для них остав би тоді лише один шлях, який однак для відвороту міліонових війск є зовсім невистарчаючий.

———o———

МОСКАЛІ ОГОЛОСИЛИ УРЯДОВО ПРО НЕЗНАЧНУ ПОБІДУ НАД ЗОЛОТОЮ ЛИПОЮ, АЛЕ І СЕ ПОКАЗАЛО СЯ НЕПРАВДИВИМ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Про битви в Галичині і на Буковині звіт німецького головного штабу подає отсї вісти:

„В російськім урядовім звіті з дня 16. серпня оголошено, що передні сторожі російських війск заняли дві лінії німецьких закопів над Золотою Липою і задали нам великі страти. Отся вість не має найменьшої підстави. В послідних днях на отсїй боєвій лінії не прийшло до жадної більшої боротьби. Лише в ночи з 12. на 13. серпня російська патруля уладила в однім місци напад, який зовсім не удав ся. Москалі стратили 4 в убитих і 2 в ранених. Ми не потерпіли жадної втрати".

МОСКАЛІ Є СЕї ГАДКИ, ЩО НІМЦІ ПІЙДУТЬ НА ПЕТРОГРАД.

ПЕТРОГРАД, 17. серпня. — **Північні і полудневі війска німецьких союзників творять нині одну величезну армію, яка наступає з великою силою на схід. Значне скороченє боєвої лінії увільнило велику часть німецьких війск, які тепер Німці будуть могли ужити на иншім воєнним фронті.**

Послідні операції німецьких війск в Курляндії стали тепер акцією першої ваги. Не дасть ся вже заперечити, що здобутє Петрограду стало головним предметом бажань Німеччини. Воєнні знавці обчисляють, що серед корисних відносин похід на Петроград вимагав би около 12 місяців часу до свого переведеня.

Колиб однак Німцям удало ся зовсім запанувати над Балтійським морем, тоді речинець здобутя Петрограду міг би бути значно скорочений.

Дотеперішна воєнна акція Німців вказує ясно на се, що Німці мають намір здобути Петроград. Занятє Польщі і Прибалтійського краю є лише вступом до переведеня властивого наміру.

МОСКАЛІ ВИВЕЗЛИ ЗІ ЛЬВОВА 1.800 ФОРТЕПЯНІВ.

ВІДЕНЬ, 15. серпня. — **Кореспондент зі Львова доносить, що Москалі, втікаючи зі Львова, вивезли з міста около 1.800 фортепянів.**

Се діяло ся в тих часах, коли Москалі покидали сотки своїх гармат, утікаючи перед німецькими і австрійськими війсками, а натомісць крали і вивозили, що лише попало ся їм під руки. Цікаве воно однак, на що придадуть ся азійським варварам такі річи як фортепяни?

———o———

НА МОРИ:

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ З 1.000 ЖОВНІРАМИ.

ЛОНДОН, 17. серпня. — **Міністерство маринарки оголосило нині урядово, що німецька підводна лодка затопила на Егейськім мори транспортовий корабель „Роєл Едвард". Враз з кораблем згинуло понад 1.000 жовнірів. Корабель числив понад 11.000 тон і віз транспорт війска до Дарданелїв.**

На покладі корабля находило ся 32 офіцирів, 1.350 жовнірів і около 220 людий корабельної залоги. Всего около 500 людий удало ся виратувати.

Затопленє англійського корабля на Егейськім мори вказує на те, що німецькі підводні лодки кружляють по цілім Середземнім мори. Достаточне число підводних лодок може перервати або бодай у великій мірі сильно утруднити комунікацію на Середземнім мори між Англією, Францією і Італією а Дарданелями.

———o———

В АНГЛІЇ:

АНГЛІЙСЬКІ ПОСЛИ АҐІТУЮТЬ ЗА ПРИМУСОМ ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

ЛОНДОН, 17. серпня. — **Англійські офіцири, які повернули з поля битви, і посли англійського парляменту ведуть тепер широку аґітацію за введенєм закона про примус військової служби.**

„Ми потребуємо примусової військової служби для цілого народа, бо лише в сей спосіб удасть ся усунути великі трудности, які ми стрічаємо при вербованю жовнірів і робітників та при виробі оружя і амуниції" — голосять офіцири і посли на вічах, які устроюють по всіх містах Англії.

„Ми потребуємо сего закона, щоби додати відваги нашим жовнірам, які стоять тепер в огни і кладуть своє житє в обороні інтересів вітчини. Тимчасом инші сидять безжурно дома і є глухі на всі зазиви вітчини".

Англійські політики сподіють ся, що новий військовий закон буде ухвалений найдальше в місяцю жовтни сего року.

З новиєшої телеграми показуєть ся наглядно, що дотеперішна система вербованя рекрутів добровольців вповні не дописала. Як ріжні вісти з Лондону доносять, Англія не є в силі доповнити навіть браків в своїх рядах на боєвій лінії у Франції і в Дарданелях.

Деякі англійські політики побоюють ся, що заведенє примусу військової служби може викликати в Англії велике невдоволенє.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, $0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS
За всї оголошення поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весїлях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жерти на ту сьвяту цїль народну!

У 85-ЛІТНІ РОКОВИНИ.

Нинї австро-угорський монарх Франц Йосиф I. увійшов у 86-тий рік житя. Мало кому довело ся дожити такого віку. Навіть між пануючими се велика рідкість. Таксамо довело ся йому немалий протяг часу держати скипетр наддунайської держави. Недавно минуло дві третини століття його панованя (66 літ і 8 місяців). Так довго доси не засїдав жаден з пануючих, коли числити панованє від вступленя на престол володаря та обнятя у свої руки правлїня.

Час правлїня цїсаря Франца Йосифа замітний не лише тим, що він триває вже понад 66 літ. Сей час замітний тим, що він найважнїйший в історії Австро-Угорщини і зокрема всїх її народів.

Сей внутрішний перестрій наддунайської держави, який відбув ся за панованя теперішного старого її володаря, важнїйший від всїх попередних воєн.

За панованя цїсаря Франца Йосифа населенє монархії здобуло собі права горожанські; по кількох пробах дійшло населенє остаточно до прав конституційних, які ділять кермованє монархією між загал горожан.

Се вплинуло на те, що розвинули ся поодинокі народи австро-угорської монархії та, що аж тодї деякі її народи мали змогу переворити ся в новочасні нації.

Тут треба зазначити, що більшою свободою і ліпшими услівями розвитку користували ся народи Австрії ніж народи Угорщини.

Наслїдок того є такий, що народи Австрії далеко висше розвинули ся національно ніж народи Угорщини.

Мимо того не дасть ся заперечити, що і не всї народи Австрії мали змогу розвивати ся зовсїм свобідно. Нещастєм Австрії був поділ її на краї, в яких жили ріжні народи. Се було найважнїйшою причиною, що одні народи угнїтали други і здержували їх національний розвиток. Австрія щойно на короткий час перед війною прийшла до переконаня, що вона на злій дорозї і готовила ся до поправи лиха.

А направити лихо можна було тільки в той спосіб, коли би утворено національні краї, значить, коли би кождий нарід мав повну самоуправу на тих землях, на яких живе і ті землї творили окремий край. Австрія, зложена з таких національних країв, в яких жили би народи вдоволені, була би сильна і непобідима.

Зокрема ми Українцї найбільше з усїх народів Австрії можемо нарікати на покривдженє, яке наші браття в Австрії терпіли доси. Особливо в Галичині їх віддано під польську неволю. Поляки не меньше завзято від Москалїв спиняли наш національний розвиток, кривдили наш нарід і держали його в тяжкій неволи.

Колиж мимо того наш нарід в Галичині таки доволї високо розвинув ся національно і здобув деякі права, то се завдячує лише австрійській конституції, якої навіть і Поляки в цїлости не могли знести, а також — своїй завзятій і невтомній боротьбі.

Тому час панованя цїсаря Франца Йосифа для нашого народа також дуже важний.

Ми знаємо і запише се історія, що се був час боротьби нашого народа о права його житя яко нації, боротьби, яка принесла йому значні успіхи. Наші браття в краю можуть похвалити ся, що вони здобували раз-враз ті конституційні права, які їм належали ся, але які їм Поляки були зрабували та, що за сей час боротьби дійшли до того, що національні здобутки Українцїв в Австрії поставили наш нарід в ряд культурних новочасних націй.

Тому час панованя цїсаря Франца Йосифа можемо назвати часом відродженя нашого народа. Осягнули ми його боротьбою і тому час панованя цїсаря Франца Йосифа назве наша історія часом боротьби за відродженє.

Заслуга в тім наша власна, лише память буде звязана з особою цїсаря Франца Йосифа.

В нинїшний день висловили би ми тільки бажанє, щоби та память увінчала ся ясною сьвітляною хвилею. Щоби на прикінци його панованя за доброю волею і помочию династії і монархі Габсбургів засіяла повна свобода цїлого українського народа.

ТРЕБА „АМЕРИЦЇ" ПОЯСНИТИ.

У 178 ч. „Америки", як про се вже писало ся у „Свободї", була статя п. з. „Камо грядем", в якій окрім двошпальтової баламутної плутанини і пустомельства були при кінци заміти на адресу українських послів у Відни, які тих послів і взагалї всїх провідників нашого народа в Австрії представляли яко зрадників народної справи.

Чому?

Бо:

„...Може вони поділили ся урядами в будучій Українї?"; „може тратять всю енергію на міжпартійні і особисті спори"; „може і їх теперішна політика стала продажною і фамілійною, кумівською?"; „може деякі люди змонополізували патріотичну роботу?"; „може частина репрезентації змонополізувала пресу і при її помочи ще і нарід деморалізує?" і т. д.

Таких „може" є там далеко більше. Таке „може" — се арґумент „американський" і на підставі таких „може" рівнаєть ся українських провідників в Австрії зі зрадниками народної справи і то на те тільки, щоби на кінци цїлої писанини сказати:

„Дай, Боже, щоб воно так не було, щоб сї повисші слова були тільки здогади і зле зрозумілі натяки".

Значить, що „Америка" (чи її інформатор) таки добре сумнїваєть ся, чи се правда, бо як же инакше могла би вона все написане кінчити такими словами, які таки недвозначно подають все те в сумнїв.

Щось подібного в шануючій себе часописи не лучаєть ся і загал мусить се осудити так, як воно на се заслугує.

Зробила се з обовязку народного і „Свобода" і кождий розумний, совістний і чесний Українець мусить „Свободї" за се висловити признанє.

„Америцї" лишало би ся тільки признати ся до провини і поправити ся. Одначе вона робить се по дитинячому і вперто не хоче признатись до провини, а ще „Свободу" лає за... „бандитизм".

Оборона доброї слави наших провідників в Австрії, які були і є гордостю австрійської Украіни, — се „бандитизм".

Назвавши оборону доброї слави українських провідників в Австрії „бандитизмом", „Америка" дає ще буцїмто оправданє на свій вчинок.

Наперед пише вона, що се була надіслана статя, що, на жаль (спізнений), се зазначено лише в частині накладу. Того зазначеня ми не бачили, одначе впевняємо „Америку", що жадна шануюча себе часопись нїколи би не помістила такої статі навіть яко надісланої. Се „оправданє" є сьмішне.

Потім пише „Америка" так:

„Неоспоримим фактом є, що наша репрезентація дотепер не дістала від правительства австрійського навіть такої пустої обіцянки, як се дало то правительство Полякам, а з кравєвих часописий і інформацій почтою годї навіть догадати ся, щоб в тій справі пороблено якісь заходи. І тому автор тої статі поважно ся поставити ряд питань, шукаючи за причиною того стану".

Отже виразно пише „Америка", що „годї навіть догадати ся, щоб в тій справі пороблено якісь заходи".

Коли хто чого не знає, то нічого про се не може ані говорити ані писати. А коли хто про що **навіть не може догадати ся**, то тим більше. Що-ж про се може хтонебудь щонебудь сказати??!

Розумість ся, що тодї можна „**поставити ряд питань**". Такі питаня можуть викликати відповідь. Але чи кождий чоловік мусить питаного зрівнати рівно з болотом? Чи се є основна суть питаня? Чи без лайки і болота питанє перестає бути питанєм? — питаємо ся нашим звичайним питанєм.

Дальше пише „Америка" так:

„**Усюди і у всїх публичних вчинках людий на публичних становисках підпадають публичній критицї**".

Так, се рація — дійсно „усюди публичні вчинки людий на публичних становисках підпадають публичній **критицї**". Але **не лайцї, не напастям, не очерненю, не зневазї!**

Треба дуже низко стоячого чоловіка умово і морально, аби лайку, напасти, очерненя і зневагу назвати... критикою. На таку „критику" місце хиба серед сусїпільного шумовиня.

Критика в дійснім значіню того слова могла би справі лише помогти. Нїчого злого не було би, як би американські Українцї наставали на австрійських, щоби вони ставили домаганя віденському правительству. Таксамо не було би гріхом, коли би американські Українцї представляли і від себе загально-народні домаганя віденському правительству.

Все те можна вести розумно, чесно і прилично в часописях, а ще важнїйше — **на якімось поважнім зборі Українців**, що заступали би загал Українців.

Був плян скликати минулої осени **український сойм до Ню Йорку**, який мав висловити бажаня і домаганя американських Українців. А хто перебив скликанє того сойму, а скликав з'їзд до Філядельфії? Чи може та проклята „Свобода"?

І чи той зїзд у Філядельфії висказав домаганя американських Українців на адресу австро-угорської держави?

Нї! Він вислав тільки вірнопідданчу чолобитню австро-угорському монархови, і то переважно від американських горожан, а нинї „Америка" (яка є орґаном А. Р. Ради, вибраної на тім з'їздї) **прозиває запроданцями провідників українського народа в Австрії, запроданцями тої Австрії і тихсамих Габсбурґів, які дістали з Філядельфії вірнопідданчу чолобитню!**

Опісля „Америка" докоряє „Свободї", що підсуває авторство, чи „відвічальність за авторство" (!!!) епископови Ортинському. Се є чисте незрозумінє річи, бо „Свобода" не підсувала авторства епископови, а „відвічальность за авторство" не можна-ж нікому підсувати. За авторство відвічає автор.

Одна є річ певна, а то, що „Америка" є орґаном епископа — передівсїм. Поки епископ є зверхником „Провидїня", А. Р. Ради і сиротиня і поки епископ містить в „Америцї" свої оповіщеня і зазиви, загал мусить вважати ґазету „Америку" його орґаном.

Відтак пише „Америка" так:

„Весь загал має повне право забирати голос і жадати вияснень справ неясних".

Се є само собою зрозуміле і нїхто нїде нїколи нїкому не боронив і не боронить жадати вияснення справ неясних. Тож коли і редактор „Америки" чого не знає або не розуміє або як що йому не ясно, то має повне право жадати вияснення і сподїваємо ся, що нїхто йому того не відмовить, бо жадна наука і знаня заслугує на похвалу. Але сумнїваємо ся, чи навіть редактор „Америки" хотїв би дати відповідь, як би комусь було не ясно і хотїв довідати ся, чи він „запроданець", „обманець", чи він „короткозорий", чи він „робить свою роботу за миску сочевиці, чи він „нарід деморалізує?"

Се, на думку редактора „Америки" є 1) „критика публичних вчинків на публичних становисках", або 2) „жаданє вияснень справ неясних", — але мимо того нїхто (з приличних людий) такої „критики" не уживає ані таких „вияснень" не жадає.

Чому?

Бо се чистий розбій! Подумайте собі, як би так на вічу засипали посла такими питанями:

— Чи ви є злодій? ?
— Чи ви запроданець?
— Чи ви деморалїзатор?

І хоч би „Америка" назвала се „критикою" або „жаданєм вияснення справ неясних", — то загал назвав би се таки по імени — розбоєм або бандитизмом.

Вкінци треба „Америцї" пояснити ще одну неясну для неї справу. Каже вона, що вона перша зачала взивати нарід до складок на „боєвий фонд", а „Свобода" виступила проти складок на „Фонд визволеня України".

З початку війни „Америка" оголосила (перед приїздом епископа з Европи) **збірку на боєвий фонд і писала, що треба гроший на оруже для українського війска**.

„Свобода" писала, що підчас війни запізно лагодити гроші на оруже для українського війска. Се одно, а друге — виступила проти самозванчих комітетів, які вводять лише замішанє і шкодять справі.

Збірка гроший є благородна річ і нїхто не заперечить, що треба нашим браттям в старім краю помогти, але **не треба загалу дурити. Треба назвати справу по імени**. Не треба казати, що збирає ся на оруже, як збирає ся на поміч голодуючим і сиротам! Чи наших людий треба аж дурити, щоби видобути від них гроші на добру цїль?

Нам здаєть ся, що нї. Писати треба правду, а до того **до такої річи мусить взяти ся якась поважна орґанізація, до якої загал має довірє**.

Що ми мали рацію, показав час і те, що епископ Ортинський зарядив по своїм повороті з Европи.

Показало ся, що з поклику „Америки" „на боєвий фонд" не було нїчого. **Гроші наплили аж тодї, коли епископ завізвав до складок по церквах і то не на оруже, але на поміч голодуючим і сиротам та вдовам у старім краю.**

Отже епископ назвав уже річ по імени, по правдї, і **нарід зложив по церквах на поклик зверхника тих церков, а не на „фаєрверк" редактора „Америки"**.

Епископ Ортинський зробив таксамо як Українська Народна Рада, котра зазивала американських Українців до складок на Фонд визволеня України, який є призначений на поміч голодуючим та сиротам і вдовам у старім краю, а також на видавництва в англїйській мові про українську справу, в чім наша Українська Народна Рада виручує віденську Загальну Українську Раду, котра і поза тим має досить працї. Загал видно має довірє до нашої найстаршої орґанізації У. Н. Союза і до політичної орґанізації, до якої вона дала почин, бо відповів на зазив доволї значними жертвами, мимо тяжких невзгодин, які тепер переживає.

Зазначуємо ще раз з притиском, що до таких річий як збірки гроший мусить брати ся якась орґанізація, яка має **довірє загалу** і яка дає **поруку**, що ті гроші пійдуть **на призначену цїль**.

Отсї засади ми мали все на увазї і все їх будемо берегти. Мусить бути: **довірє, одвічальність і порядок.**

Як се є, то все гаразд, а як нема, то тільки ширить ся деморалїзація і замісць користи приходить — подвійна шкода.

НОВИЙ НАМІСНИК ГАЛИЧИНИ.

Урядова віденська газета „Вінер Цайтунґ" пише з нагоди зміни в галицьким намісництві ось-що:

Ґенерал піхоти **Герман фон Колярд** уродив ся в 1857 р. в Станиславові та по вступленю до військової служби перевів більшу часть свого урядованя в ріжних висших рангах в Галичині. Знає краєві мови та є познакомлений з відносинами в краю з кождого погляду.

Новий намісник Галичини зможе отже свою діяльність розвинути на добре знаним собі теренї і в першій мірі знайде богате поле до діланя в сильним, сьвідомим цїли спомаганю всїх заходів, звернених на господарську відбудову краю.

Ґенерал піхоти Герман фон Колярд походить зі старої австрійської військової родини, котрої всї члени по мечу від 1740 р. до нинї служили або служать яко офіцири в армії.

До школи ходив він в Станиславові, а опісля (від 1865 р.) до ґімназії у Львові. Коли отворено ц. і к. військову колеґію в Ст. Пельтен, вступив Колярд в 1870 р. з львівської ґімназії до сего заведеня, а тим самим у військове вихованє. По скінченю ц. і к. військової колеґії, а опісля терезіянської військової академії у Вінер-Найштаті приділено його дня 1. вересня 1876 р. яко поручника до полку піхоти ч. 10 в Ярославі. По чотиролїтній військовій службі в Ярославі та Перемишли ходив він до воєнної академії у Відни і по скінченю був ужитий при висших командах в Галичині яко офіцир ґенерального штабу. В 1886 році іменований капітаном у ґенеральним штабі служив він при 11. корпусній команді у Львові, відки покликано його в 1889. р. до Відня до залїзничого бюра ґенерального штабу. В тім бюрі оставав аж до іменованя майором, а опісля приділено його до лїнійної служби в полку піхоти ч. 100.

Яко майора приділено його до 15. корпусної команди в Сараєві, де оставав аж до 1894. р., відки то знов перенесено його до залїзничого бюра в ґенеральним штабі. В 1897. р. при уділенню військового хреста заслуги та полипеню в корпусї ґенерального штабу приділено його до полку піхоти ч. 24., що стояв у Львові. По іменованю оберстом обняв команду сего полку і провадив її у Львові та в Станиславові аж до мая 1905. р., коли то іменовано його ґенерал-майором. Підчас веденя команди сего полку дістав яко відзначенє ордер зелїзної корони третої кляси.

По три і півлїтній службі яко бриґадир в Зальцбурґу приділено Колярда знов до Перемишля яко команданта 21. дивізії піхоти. За успішну діяльність, яко дивізіонер дістав лицарський хрест ордену Леопольда. В 1911 р. іменований командантом твердинї в Перемишли, мав він нагоду в часї кризи в 1912—1913 доповнити розширене і укріплене твердинї. В листопадї 1913 р. дістав він титул і характер ґенерала піхоти, а в марти 1914. р. покликано його на становище президента найвисшого військового трибуналу до Відня і на тім становищи впровадив він нову ординацію військово-карного процесу. В серпни 1914. р. іменовано його ґенералом піхоти та удїлено достоїнство тайного радника.

Ґенерал фон Колярд є від 1888 р. жонатий з дочкою директора ц. к. управителя зелїзниці Львів-Чернівцї-Ясси, Карла Естрайхера і має дочку і сина. Син служить яко поручник у полку драґонів ч. 10 на північнім воєнним фронтї.

З нагоди зміни в галицьким намісництві пише віденська газета „Райхспост":

„Цїсарська постанова, якою дотеперішного цивільного намісника Галичини в ласцї звільнено та на його місце іменовано ґенерала, буде принята з великим вдоволенєм Галичиною і подана невні. По уступленю ворога буде потрібна **повна відбудова краєвої орґанізації**, треба великих зарядень, щоби урухомити знищені дороги, засоби комунікаційні та місцевости; треба взяти під увагу численні дуже важні загальні і політичні досьвіди та примінити їх в області комунікаційній, краєвої культури, орґанізації властий, причім **все треба буде удержати справедливу середину між обома народами в краю. Передівсім треба народови подати довірє, що при великих зарядженях для відбудови дібр будуть мовчати всї політичні і партійні огляди та буде панувати найбезоглянїйше безпартійна справедливість сильного цїсарського правительства.**

„Військова сила, що з оружєм в руках віддала край державі, є також покликана, розочати внутрішну відновy і докінчити се, що кров наших хоробрих зискала".

НОВА ГЕРОЇНЯ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦЇВ.

До Українських Січових Стрільцїв вступило кілька українських інтелїґентних дївчат, щоби з оружєм в руцї боронити рідної землї перед московською навалою і здобути для українського народу кращу будучність. Про деякі з тих дївчат в стрілецьким мундури — як про Олену Степанівну і Софію Галечко писали ми кілька разів в „Свободї". Олена Степанівна за свою хоробрість авансувала недавно на хоружного (фенриха), Софія Галечко має ранґу кадет-аспіранта; обі за свою відвагу дістали вже кілька похвал від військових властий і одержали срібні медалї хоробрости.

Кромі згаданих двох дївчат визначила ся при Українських Стрільцях ще третя дївчина — Ірина Кузь, роджена в 1895 р. в Руськім Банилові на Буковинї. Батько панни Кузївної був залїзничим урядником в Чернівцях. Старий її батько недавно помер, два її братя і нареченний погибли на війнї, а швагер зістав тяжко ранений.

Сейчас по вибуху війни вступила Ірина Кузївна в службу Червоного Хреста, щоби яко доглядачка хорих працювати в військових шпиталях. По трех місяцях роботи в шпитали забажала Ірина Кузївна пійти на боєвий фронт і тому зголосила ся добровільно до Українських Січових Стрільцїв. Там в стрілецькій кадрі перебула військове вишколенє і вирушила в поле, де від кількох місяців боре ся відважно в рядах своїх товаришів.

Коли недавно завдяки заходам ротмайстра Фарґача став творити ся кінний відділ при Українських Січових Стрільцях, Ірина Кузь вступила до сего відділу і дослужила ся там шаржі кадет-аспіранта.

Кадет-аспірант Кузївна визначила ся головно в битвах коло гори Маківки в скільських горах. Стрілецькі закопи були там недалеко московських закопів і Москалї день в день стріляли до наших з добре укритого машинового кріса. Наші стрільцї рішили за всяку цїну здобути сей машиновий кріс. Тої задачи підняла ся Ірина Кузївна. Вона

на чолі 20 стрільців вдерла ся до московського стрілецького рова і разом зі стрільцями ручними гранатами стала кидати в сторону, де був машиновий кріс. Гранати знищили московський кріс і убили богато Москалів. Москалі якийсь час боронили ся завзято і ранили кількох стрільців, але вкінци мусіли з закопів втікати, а їх місце заняли наші стрільці. Кузївна остала в закопі при ранених, а решту вислала по санітетів, щоби перевязали і забрали ранених. За сей геройський вчинок одержала Кузївна похвалу від військової команди.

Під горою Маківкою коло села Головецька в скільських горах, як відомо, прийшло до розпучливої борби. Москалі заняли верх гори і загрожували дальший наш фронт. Українські Січові Стрільці два рази відбивали Москалів, а Москалї ішли все великою силою і загрожували їх позицію чимраз сильнійше. Ірина Кузь взяла 30 стрільців і серед страшного граду шрапнелів та карабінових куль доставила стрільцям муніцію і перебрала відтак провід і пійшла з стрільцями приступом на Москалів. Участь у борбі брали переважно самі Стрільці-Гуцули, між ними й Буковинці. Робота була важна і трудна, але стрільці ішли вперед. Грімке „Ура!" і сильні стріли перестрашили Москалів і вони почали подавати ся в зад. Наші пійшли на багнети і богато Москалів впало, богато було ранених, решта повтікали. — В руки наших стрільців попало ся 73 Москалів і богато крісів та иншого воєнного матеріялу. Москалів прогнано і Маківка була наша. Тоді високий військовий командант сказав до Кузївної: „В критичнім моменті Ви були на місци, дякую!" З нагоди сеї побіди видав генерал Фляйшман подяку Січовим Стрільцям, про яку ми вже згадували. По занятю Маківки наші війска почали відтак іти вперед і Кузївна також була перша у тім походї.

Під Гребеновом коло Болехова йшла Кузївна як „око" перша на переді походу стрільців і наших військ. В селї зловила сама двох козаків і одного салдата в полон і здобула дуже важні карти московського штабу та богато иншого воєнного матеріялу. Карти були дуже важні і наше військо дуже дякувало їй за сю добичу. Крім сего вратувала Кузївна одного нашого раненого офіцира, який мав попасти ся у московську неволю.

За сі геройські подвиги дістала наша землячка богато письменних і устних похвал від військових властий, які предложили її до відзначеня.

В УВІЛЬНЕНІМ ЛЬВОВІ.

(Допись до віденського „Діла").

Львів, 13. липня 1915.

Хочу вам дати хоч загальний образ житя в увільненім Львові.

Про заложене „Комітету Українців міста Львова" певно вже знаєте. Зараз по своїм заложеню комітет звернув ся до Українців міста Львова з відозвою, якою завізвав до відбудованя українського житя в столици Галицької України. Відозву розліплено на мурах міста.

Щоби вдержувати безвпинно стичність з українським населенєм, комітет установив постійну комісію для національних справ, яка урядує що дня в домі „Просьвіти" (ринок, ч. 10).

Сповняючи репрезентаційні чинности, комітет витав архикн. Фрідріха, був у генерала Бем-Ермолія, а також відбув конференцію з бувшим намісником Коритовським, до якого вибрала ся делегація комітету, зложена з: нотаря Ониськевича, шкільного радника Сидора Громницького, надрадника домен Юліяна Січинського, консисторського радника о. Юліяна Дзеровича та горожанина м. Львова п. Софрона Ференцевича, щоби йому представити теперішні потреби українського населеня міста Львова. (Наші львівські діячі, не маючи ще інформацій про намірене усунене Коритовського, не знали видно, що ціла та конференція була що найменьше злишна).

Заходами Комітету зараз на другий день по увільненю Львова почало виходити що дня „Нове Слово", яке виходило від 23. червня до 12. липня, — разом 19 чисел. Нинішнього дня замісць „Нового Слова" появило ся перше число „Українського Слова", яке підписують: яко видавець п. Федь Федорців, а яко відповідальний редактор п. Стефан Чарнецький.

Крім української щоденної часописи появила ся літературна одноднївка п. н. **„В той ясний день... На спомин освободженя Львова 22. червня 1915"**. На 8 сторінках одноднївки, прикрашеної портретом цісарів Франца Йосифа I. і Вільгельма II., зложили ся дрібні твори Степана Чарнецького, Богдана Лепкого, П. Карманського, Мих. Яцкова, Катрі Гриневичевої, Д. Старосольської, О. В-івної.

Українські товариства починають поволи відживати. Відчинені: „Дністер", „Земельний Банк Гіпотечний", „Краєвий Союз Кредитовий", „Народна Торговля", „Достава", „Повітове Товариство Кредитове", „Національний Музей", „Народна Лічниця", „Зоря", „Сила", „Українська Самаританська Поміч" і „Бандурист".

Приїхали також до Львова відпоручники Українських Стрільців і приймають зголошеня до „Стрільців".

Розпочала свою діяльність також філія ц. к. академічної гімназії, оголошуючи іспити зрілости, приватні і вступні.

Дня 1. липня, в роковини смерти Адама Коцка, зібрала ся українська громада на його могилї. Панахиду відправив о. Яримович, співав хор „Бандуриста", промову виголосив п. Федорців.

Дня 7. липня відбув ся в салї „Народного Дому" заходом тов-а „Бандурист" концерт на дохід Українських Січових Стрільців і тов-а Червоного Хреста.

Артист театру „Руської Бесіди" п. Василь Коссак взяв ся орґанізувати у Львові українські вистави. Перша вистава відбула ся в неділю, 11. липня, в салї „Сокола", в домі „Дністра". На програму зложили ся співи, танцї, а також II. акт штуки „Не ходи Грицю". Приготовляєть ся вистава „Запорожця за Дунаєм" та инших штук.

З зарядженъ властий треба згадати цілий ряд зарядженъ команданта міста ґенерала Рімля про публичний порядок, видане максимальної тарифи на поживу, розпорядженє дирекції поліції, щоби всї мешканцї зголошували ся в поліції, де дістануть леґітимації з управненєм до побуту в місті.

Максимальна тарифа меньше більше така сама, як видана з початком війни, викликала невдоволенє серед купців, які раді би на війнї як найбільше заробити. Деякі з них позамикали склепи, думаючи таким опором добити ся підвищеня цін, аж власти примусили їх отворити склепи загроженєм відібраня концесії. У пекаря Чижека, який заявив, що не може пекти хліба, бо не має муки, відкрито 470 мішків муки, за що наложено на нього 10.000 корон кари.

Шинки отворені від 6 години рано до 7 години вечером. В неділї і сьвята зовсім замкнені.

Курс рубля установлено на 2 корони і 30 сотиків.

З властий урядують суди, деякі відділи намісництва, поліція, почта і зелізничі уряди. Почта урядує вже зовсім правильно, доручення відбувають ся через листоносів.

Розпочало ся урядованє також у львівськім університеті. Правничий деканат розписав іспити. Бібліотеку відчинено. Як за часів Ґрабського, між хоругвами, вивішеними на університетськім будинку, нема української національної хоругви.

Вчера одержав маґістрат телєґраму із зарядженєм ставленя ополченців, уроджених в 1865—1897, себто у віцї від 18 до 50 лїт. Покищо має бути переведений спис ополченців, а реченець ставленя буде визначений пізнійше.

Оголошено також приказ, щоби зголосили ся до військових властий усї ті, що були в російській неволї й видістали ся з неї та перебувають у Львові й околици.

Німецький консулят у Львові розпочав наново своє урядованє.

The Uniat Church of Galicia.

By George Raffalovich.

(From The Universe, Catholic Weekly, London.)

The report of the arrest and subsequent imprisonment of His Excellency Mgr. Count Andrew Sheptytzkyj, the Archbishop Metropolite of the Greek Catholic Church in Eastern Galicia, was to all his friends in England and Canada a cause of deep sorrow. In May and June, 1914, I had the great honor of being frequently his guest at his palace of St. George, in Lwiw (Lemberg for the Germans and Scandinavians, Lvoff for the Russians, and Lwow for the Poles; but Lwiw, pronounced Lyviu, is the correct name in the language of the indigenous Ruthenians or Ukrainians). During July, and even August, I visited many of the towns and villages of Eastern Galicia, staying usually at the houses of the parish priest. Part of the time i was accompanied by several Englishmen and Canadians, some of whom were Protestants, and whose opinion cannot, therefore, be said to be biassed in favor of a Catholic Prelate. All of us, I venture to say, received the same kindly treatment from the Archbishop and his clergy. And I know that they all admire his work of regeneration on behalf of his unhappy nation. Not only is Mgr. Sheptytzkyj a good pastor; he is a straightforward, honest, saintly, charitable and efficient man. He would have made his mark in any walk of life. Readers of the "Universe" may not appreciate sufficiently the task which confronted him when, from a Basilian monk, he became a Uniat Bishop.

Born exceedingly wealthy, with all the physical advantages of a brilliant leader of society, belonging to a family older than the Hapsburg dynasty themselves, a Ukrainian family, but Polonised for several generations, he gave up everything as the result of an accident while he was a cavalry officer. He knew the plight of the Ukrainian or Ruthenian peasantry; he knew what they suffered at the hands of the Poles in Galicia, of the Magyars in Hungary, and of the Russians in Russia. He offered his sacrifice for their sake, and entered the monastery of the Basilian monks, where one of his brothers followed him. His manifold activities found an immediate outlet upon his being called to the See of Lemberg. He presented the Ukrainian nation with a museum containing many very valuable historical objects. He paid yearly for the education of promising clerical students and artists. Nothing connected with the religion or the national revival of his nation left him uninterested. Banks to help the small peasant-proprietor, co-operative stores, societies for the revival of the national popular art, folk-songs, and music, even hotels for the priests who came to Lwiw—he was a foremost helper in their creation. Nor did he ever prove a sleeping partner in any of the commercial and other undertakings to which he contributed financially. In less than ten years the Radicals and Nationalists of Eastern Galicia had given up their active anti-clericalism, and none but acknowledged willingly that to the influence of Mgr. Sheptytzkyj alone was the change due.

He visited the United States and Canada, and it was due to his efforts that the Ruthenians of Canada obtained a bishopric of their own in Winnipeg. In July, 1914, he went to Rome with Mgr. Ortenskyj, of U. S. A., but he returned to Lwiw after the outbreak of war, in spite of all the entreaties of his friends. He advised his flock, in the case of a Russian invasion, to remain calm, to treat friends and foes with equal kindness, but never to forget their Church and their nation, and to keep their oath of allegiance whenever they had taken one.

The war broke out at a time when it was said that Mgr. Sheptytzkyj was to receive the Cardinal's hat, which his predecessor had before him. What is left of the Uniat Church to-day?

Aggressive hostility from Orthodox Russia, silent but persistent enmity from many Latin-Catholic Poles, who claimed Eastern Galicia as their own political preserve, distrust from the Hungarians and Austrians, who feared everywhere the work of Russophile agents, utter ignorance of the true facts concerning the Uniats in England and France—all this added much to the heavy burden of the Archbishop. The latter point was a cause of real sorrow to him. He spoke both English and French without any trace of an accent, and even used both for his correspondence with Canada and England. He was good enough to thank me for my efforts, but these were ill-rewarded. After three years of work, I doubt if a hundred people in England know the true facts afout the Ukraine, the Ukrainians and their relations with Russians, Poles, and Austrians.

It is a complicated question. It is the least known and yet the most important of the problems which Catholics should be anxious to settle after the war. The Uniats numbered a little under 4,000,000 in Eastern Galicia. The Russians are "converting" them wholesale at the present time. But there are nearly 30,000,000 Ukrainians in the Russian Empire, who are not allowed to become Uniats, and who remain Orthodox, presumably because the Latin rite, with its tongue foreign to them, offers no attraction. Altogether the Ukrainian nation numbers some 38,000,000 souls. They are known under several names, Malorussians, Little-Russians, Ukrainians, Ruthenians, even Russian-Poles. But do we not in this country speak of the British, the Britons, the Anglo-Saxons, even, and, loosely enough, the English? The Russian Foreign Minister, referring to the Ukrainian revival, said the other day that Prussian gold had created it. Never was a more deliberately untrue statement made in the Duma. I will say more: the Nationalist, anti-Russian, as well as anti-Polish and anti-German movement in Eastern Galicia was helped by Russian Ukrainians, and almost entirely supported by them and by those settled in Canada and U. S. A. Austria was not in favor of it; the Polish delegates at Vienna saw to that. Prussia had nothing to do with it until shortly after Russia began arming against Austria, in 1913. Of course, Prussia and Austria are making the most of it now that they are at war with Russia, as they did, very foolishly, with the Irish and other questions. Because the Ukrainians say, "We will not be Russians," does it really mean that they wish to be Prussianised?

A certain Count Vladimir Bobrinsky, member of the Duma, and a notorious firebrand, began some years ago a proselytising campaign among them. It was religious—to make the Ukrainians all Orthodox; and it was political—insisting as he did that they were all Russians. Elsewhere* I have dealt with his mischievous activities. They were due partly to the instigation of the Russian Government and partly to the fanaticism of Count Bobrinsky himself. Moreover, the Ukrainians of Galicia were roused at last. Important religious, economic, social, and political developments were taking place, in spite of the growing opposition of the Roman Catholic Polish landowners. The Uniat Church is in truth somewhat of a Cinderella with all Catholics, with the exception of those who realize its tremendous possibilities. Writing here for Catholics alone, I may perhaps emphasize this point. The Latin rite makes no appeal to an illiterate Slav peasant: the Greek rite does, because it makes use of a Slavonic language. That is why the Uniat Church is forbidden in Russia, and not the Latin. Since the first days of the conquest of Eastern Galicia a reign of religious and political terror exists in that unhappy part of the world. An Archbishop arrested with scores of his priests; a Governor appointed who is also a Count Bobrinsky, a cousin of the notorious firebrand, the latter acting in some capacity under him; Russian Orthodox priests and teachers planted in towns and villages, a shameless propaganda carried on with the help of the military—such is the salvation brought to the Greek Catholic Ukrainians.

Yet a correspondent in the "Universe" of February 5 seemed to doubt the authenticity of Mr. Rye's information. Surely it is known that His Holiness has protested against Russian behaviour in Galicia. Only there are very few newspapers in this country willing to publish any telegram, article, or letter which so much as mentions the attitude of Russia in the territories she has conquered. There was very little to choose between the behaviour of Prussians and Muscovites in September and October last. My information is constant, although by no means yet complete. Because the two nations are allied, does it really mean that neither can criticize the Government of the other?

* "The Ukraine," by "Bedwin Sands"; an illustrated volume on the question (London: Francis Griffiths). 2/- net.

N. B. In the next number of the London Catholic Weekly "The Universe" (February 26) one of its readers, Mr. H. R. Johnson, in a letter to the Editor asked Mr. G. Raffalovich some questions to settle the religious and racial differences in Galicia.

Answering this question (Universe, March 5) Mr. Raffalovich explained the religious and racial differences in Galicia intimating that the Ukrainian Uniats were oppressed in Galicia by the Poles (Roman Catholics) who were the rulers of that province and after conquering of Galicia by the Russians (Orthodox) the oppression of the Ukrainian Uniats was doubled since the conquerors began to „convert" them by force to Russian Orthodox Church, not to mention the attempts to Russianize the Galician Ukrainians in general.

Mr. H. R. Johnson was, indeed, very interested in the subject commented upon and evidently sympathized with the oppressed Ukrainian Uniats of Galicia showing his feelings in this subsequent letter to the Editor of "The Universe" (of March 12):—

Dear Sir,—As a result of the generous reply of your contributor on this question, I am glad to be better able to appreciate the unfortunate position of the Uniat Church in not only being deprived of its Archbishop through Russian tyranny, but also in experiencing the hostility and suspicion of more congenial neighbors, especially those who ought to be looked upon as friends. Worse even than this would appear to be the future prospects which, from my superficial knowledge of the subject, seem to be hopeless. Even assuming that Russia grants absolute religions, and that Uniats commence to realize the "tremendous possibilities" which unhampered would naturally follow, would not this excite the envy of the already hostile Latin Catholic Poles of Galicia, who claim the Ukraine as their own political preserve, with the result that the latter would speedily resort to their present numerical and political advantage to the detriment of the Ukraine?

Again, is it not probable that the promised autonomous Poland will seek to include their lost Galician territory in the war settlement? The question bristles with trouble, not only for Uniats themselves but also for the future peace of Europe, and should, as Mr. Raffalovich says, be one that Catholics ought to be anxious to have settled after the war. But what chance is there of a settlement? It seems that the most the Uniats can hope for is that the removal of the Prussian canker may bring Eastern Europe nearer to Western ideas of democracy and liberty, and it would be interesting to hear the prospects and remedies from Mr. Raffalovich, with his knowledge of Eastern European affairs.

I did not intend to imply that the Church has been fallaciously accused of political crime in connection with the Ukraine. What I had in mind were political events nearer home.

In conclusion, let me thank your correspondent for his courteous reply. I have not by me the volume he mentions, but shall certainly procure it.—Yours faithfully,

H. R. Johnson.

Concluding this interesting discussion Mr. G. Raffalovich published in the said paper (Universe, March 26) the following letter:—

Sir,—Mr. Johnson's letter is encouraging, but the task he sets before me of unravelling the Balkan problems from the Church point of view is an ungrateful one. Moreover, we must not forget that the war is by no means at en end, and that the time has not yet come when Catholics with a feeling of strong sympathy with the various other Catholics of Eastern Europe, who risk to lose the religious facilities they enjoyed until last year, can express their feelings in all liberty. May I mention, to conclude this correspondence, that Mr. Ginnell, M.P., asked a question in the House both on the 5th and on the 10th inst., concerning the unhappy Archbishop of Lemberg—with most unilluminating answers from the Under-Secretary of State for Foreign Affairs? The newspapers were strangely silent on the following days.—I am, Sir, yours truly,

George Raffalovich.

Замітка. Отся статя звісного приятеля нашого народа **п. Джорджа Рафаловича** появила ся була в лондонськім католицькім тижневнику п. з. „The Universe". В ній п. Рафалович представив нечувані переслїдуваня Українців Москалями підчас їх наїзду на Галичину, а зокрема переслїдуванє української грецько-католицької релїґії, українського духовенства і про засланє голови української грецько-католицької церкви митрополита ґрафа Андрія Шептицького, для котрого автор має найвисші слова признаня. П. Рафалович згадує про свій побут у Львові, про познакомленє з митрополитом Шептицьким і згадує про його заслуги для подвигненя української національної культури.

Статя п. Рафаловича викликала зацікавленє між читачами сього лондонського католицького тижневника, що видно з того, що один читач п. Джонсон написав до редакції два листи, на які знова п. Рафалович дав дві відповіди. Та переписка дала Англійцям богато вияснень про релїґійні і національні відносини в Галичині. Мусимо зазначити, що п. Джонсон дуже прихильно висловлюєть ся про Українців.

З останної відповіди п. Рафаловича довідуємо ся, що **про увязненє і вивезенє до Росії митрополита ґрафа Андрія Шептицького двічи промовляв посол Ґіннел в англійськім парляменті.**

Редакція „Свободи".

КАПІТАЛІСТ (до робітника): Не маєш роботи, не маєш що їсти, не маєш [illegible] ся, не маєш де спати? Правда?

РОБІТНИК: Так!

КАПІТАЛІСТ: Не жури ся. Наша „контра" буде скоро вести війну з [illegible] маєш „ченс" пійти бити ся за вітчину!

ДОПИСЬ З ПЕРЕМИШЛЯ.

(Приїзд начального вожда архикнязя Фридриха і наслідника престола Карла Франц-Йосифа).

Дня 6-го червня с. р. досьвіта заметушили ся мешканці Перемишля і зачали прикрашати свої доми державними і національними хоругвами, бо довідали ся, що того дня прийдуть високі гості. Перші хоругви в красках державних: австрійських, німецьких, баварських і українських появили ся скрізь на домах наших інституцій і товариств і приватних мешканях Українців. Загальну увагу всіх звертав на себе „Народний Дім" і камениці „Віри", прекрасно прибрані хоругвами і килимами, на котрих завішено два великі портрети цісаря.

Лишень перемиський маґістрат, котрий прикрасив ся білими польськими орлами на червонім підкладі і рада повітова забули чомусь на Українців і не вивісили побіч польських ще й українських хоругов.

О годині 10.30 рано, при чудовій погоді стали збирати ся представителі військових і сьвітських властий, котрі мали витати достойних гостий. Комендант Перемишля ґенерал майор Штровасер, командант етаповий підполковник Казимир Ґужковський, управитель староства Ґрабовінський, члени української і польської капітули, депутація Українців міста Перемишля і польська та жидівська депутація вижидали хвилі прибутя високих гостий.

Загальну увагу військових кругів звертала на себе українська депутація, а головно діти пані Любовичевої, прибрані шовковими синьо-жовтими лентами і тоїж самої краски китицями, котрі опісля вручили архикнязям; коли військові фотоґрафи довідали ся, що се „Украінер", зробили з нашої групи кілька фотоґрафічних знимок.

Прибули оба архикнязі в автомобілях і зачали ся привитаня депутацій. Перед кождим членом депутації задержували ся архикнязі і до кождого промовили ласкаво кілька слів. Відпоручників греко-католицької капітули (Волошиновський, Подолинський, Левицький, Зубрицький і Мриц) розпитували про подробиці облоги, житя і відносин в Перемишли.

Опісля прийшла черга на депутацію Українців міста Перемишля, якої іменем промовив професор Богдан Вахняний в ті слова:

„Ваші цісарські і королївські Високости! Тут на границі східної і західної Галичини, тут в стариннім місті Перемишли, ми австрійські Українці, вірні габсбурській династії, витаємо Ваші цісарські і королївські Високости і висказуємо щиру радість, що Всемогучий допоміг хоробрим героям союзних армій побороти нашого відвічного ворога".

В розмові з членом депутації розпитував ся архикнязь Фридрих про відносини в Перемишли і звернув увагу на молодого хлопчика пані Любовичевої, який вручив архикнязеви китицю цьвіт, погладивши його по голові і промовивши до него кілька слів.

По принятю депутації відбув ся обід в місцевім касині, в честь обох високих гостий, на який з Українців запрошено о. митрата Подолинського.

Рівнож і день увільненя Львова (22. червня) проминув для перемиських Українців дуже сьвяточно. Місто знова прибрало сьвяточний вигляд, а окрема українська депутація явила ся у ґенерала Штровасера, в етапного команданта підполковника Ґужковського і в старостві і зложила заяви радости українського населеня з приводу увільненя Львова, столиці галицької України.

ЯК МОСКАЛІ З КАЦАПАМИ БРАЛИ СЯ МОСКОВЩИТИ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Перша „закавика" між московськими „освободителями" Галичини й Буковини та домородними годованцями царської Росії вийшла з того, що наїзники швидко переконали ся про се, що в супереч запевненям кацапів та мимо мілїонів рублів, які доси потонули в їх кишенях, так звана „Подяремная Русь" таки не московська, тільки українська земля. Що більше, вони доочно переконали ся, що в сім нібито російськім краю не вміють по російськи говорити й писати навіть ті рософільські „предводителі", що дуже богато горлали про свою „рускість". Оттим то і сам д-р Юліян Яворський, що стояв спершу на чолї київського „карпато-російського визвольного комітету", а відтак перебрав ся був до Львова яко начальний редактор обновленої „Прикарпатсько-ї Рус-и", у довірочнім меморіялї, який „Русско-народний савет" передав царському правительству в справі обильних „пособій" для львівських русофільських товариств на веденє російських шкіл і курсів, — мусів таки признати, що й „галицко-русскіє" учителї й учительки не знають нї російської мови нї правописи так, що сього не зможуть достаточно вивчити ся й на двомісячних російських курсах, отворених в сїчни в Самборі, Львові, Станиславові й Тернополи під кермою інспектора київського научного округа Б. Плесського, що став був директором галицьких шкіл, та другого обрусителя А. Юшкевича, якого настановлено інспектором. Для вимуштруваня російських учителів, які могли би відтак працювати по наших селах для „обруссенія" краю, порішено відтак ще уладити в Києві шести-тижневі доповняючі курси учительські для тих, що скінчили зимові двомісячні курси. До того-ж вже 29. цьвітня опублїкував посол державної ради штальмайстер Чіхачев, який оставав в розпорядимости галицького ґенерал-ґубернатора ґрафа Бобринського, що для народних учителів отвирають ся в маю нові, вже тримісячні російські курси у Львові. Тернополи, Золочеві, Бродах, Городку, Ярославі й Сокали. (До річи згадаємо, що деякі з тих курсів, таксамо як проєктований зимовий курс в Чернівцях, звів наступ союзних військ тільки до плянy — на папери).

Та всі вичислені курси видались керманичам обмосковлюваня Галичини, які вже зладили були розложений на десять лїт проект заснованя у нас: 25 російських ґімназій мужеських і жіночих, 70 висших народних шкіл, 9.000 народних шкіл, 10 учительських семинарів і 2 учительських інститутів, зовсїм не достаточними. Отже члени петербурського „Галіцко-русского общества" ґрафиня Марія Бобринська і В. Верґун разом з начальницею висших курсів у Петербурзї М. Лохвицькою-Скалон звернули ся були до управителя мінїстерства просьвіти барона М. Тавбе, аби він дозволив уладити в сїм інститутї пяти-місячні курси для „русскіх Галічан, Буковінцев і Угро-руссов". Барон Тавбе не тільки згодив ся на те, але й обіцяв державну поміч на курси і заявив, що тим, що скінчать курс по зложенім іспитї, признасть право навчаня в галицьких школах. Ґрафиня Бобринська виїхала разом з д-р Верґуном з сим рішенєм до Львова, щоб сповістити про новий здобуток „Народний Савет", а сей, маючи в своїм складї кількох членів, що стали явними „чиновніками для особих порученій" — почав набір „благонадьожних" учителїв і учительок та инших русофільських „інтелїґентів", яких манив дармовий піврічний побут по петербурських студіях.

На удержанє русофільських курсистів на петербурських курсах дало російське мінїстерство просьвіти 35.000 рублїв, а петербурська міська рада (мимо опозиції кількох кадетів) 7.500 рублїв. Курс, розпочатий 1. лютого н. ст., тривав шість місяців. Між курсистами були, як сказано, не тільки учителї й учительки, але й студенти, що покінчили львівський й віденський унїверситет і пять професорів ц. к. галицьких ґімназій.

СТРІЛЕЦЬКІ ЛИСТИ.

З листів українського стрільця Степана Ріпецького до брата Олекси.*)

Славско, 9. мая 1915.

...Минає місяць мого побуту в скільській верховині. За той час повнив я всїлякого рода військову службу. От довший час був на горі Маківці, де ми в близкім віддаленю від ворога — около 800 кроків — творили помічну службу коло наших позицій. Служба ся незвичайно приємна; ходиш з мельдунками від одної швармлїнії до другої, стоїш на нашій позиції та оглядаєш рухи Москалів. От бачиш, як рубають дрова, чути їх спів, крізь далековид бачиш усе, що діє ся в їх таборі. Від часу до часу стрілянина артилєрії, ховаєш ся в декунках, стрілянина устає, ми робимо знова своє. Живемо весело, навіть серед тяжких хвиль не тратить ся гумору. Великдень перебули щасливо, Москалї желали нам веселих сьвят, вивісивши на деревах таблицю, що очевидно не перешкаджало їм третого дня сьвят бомбардувати наше село...

Так спокійно жили ми в цьвітни; — тепер вже не те, горячі днї настали. Не длятого, щоб сонце за богато гріло, бо се була би ще дурниця, а просто ізза сего, що проклятї Москалї почали сильно напирати на наші позиції. Зі Славска заалярмовано нас, ми покинули свої кватири, та в силї 60 люда помаширували в напрямі наших позицій, де вже кипіла завзята борба. Се було 30. цьвітня. По дорозї доходили до нас непокоячі вісти, що Москалї заняли гору Маківку і відтяли нашим відворот. Ми уважно ішли дальше, та з кождим кроком довідували ся про нові незвичайні річи. Зближаємо ся до побоєвища, побіч нас переходять ранені, чимало між ними Галичан. Усї оповідають, що Москалї в перевазї, що наші приготовлюють загальний відворот аж на Бескид; ми не хочемо вірити. Здалека побачили ми зближаючого ся до нас на кони корпскоманданта екс. Гофмана. Переїзджаючи коло нас, коли довідав ся, що ми українські стрільцї, пристанув на хвилю, відклонив ся вічливо, усьміхаючись, уважно приглядав ся нашим рядам, по чім неначе на працанє крикнув: „Hoch, Ukraina! Gruess euch Gott!" (Славно, Україна! Боже вас благослови!) Нас здивувала спершу надзвичайна привітність сего достойника, та небавом довідали ся про її причину... Алярм перериває менї дальше писанє листа.

14. мая 1915.

Доперва нинї маю трохи спокійного часу і тому, користаючи з нагоди, кінчу розпочатий лист.

Відбили наші стрільцї штурмом забрану нам Москалями незвичайно важну позицію, гору Маківку. Ізза втрати сеї гори мусїла би цофнути ся наша лїнія аж на Бескид. Стрільцї бороли ся як правдиві герої з завзятєм і погордою смерти. Стрічаючі нас по дорозї чужі офіцири витали стрільців оваційно; жертви наші величезні, особливо маса ранених. Один молодий Гуцул — ранений 4 кулями — ще не хотів опускати боєвища. Богато тяжко ранених заохочувало нас до дальшої борби з ворогом. „Ідіть вперед і тримайте кріпко гору, яку ми власною кровю відбили" — пращали нас товариші, яких санїтети виносили серед граду куль до полевого шпиталика. Цїпко стискаючи крісн, ми пійшли на позиції... В ночи був знова штурм... Москалїв виперли три наші сотнї другий раз! Про стрільців розійшла ся тут слава по цїлій верховинї, особливо межи нїмецькими військами, з якими разом занимаємо позиції.

Не пишу богато, бо годї знайти менї тепер догідної хвилї; як жию, ще не був я в такім руху; з боїв вийшов я щасливо, все гаразд, почуваюсь знаменито. — **Степан.**

31. мая 1915.

...Богато гарних вражінь пережив я послїдними часами, а ще більше тяжких хвиль — з почуванями, душу розриваючими, — так, що нераз цїлими днями мовчачи, забуваєш за все, за родину, за знакомих, одним словом — байдужнїєш до сьвіта, та живеш лиш своїм жовнїрським житєм. Завсїгди у безнерервнім руху, що дня сьвіжі переживаня; горячкова праця в таборі стрілецькім та участь в боях не давали менї знова щонебудь написати до знакомих.

Вправдї жило ся нам цїлий тиждень дуже гарно в Болехові, мали всего подостатком, бо Москалї на довгий час обильно запровіянтували місто, тїшили ся житєм у своїм гарнім осїдку, та своїми людьми, по довгім бурлакованю по горах і дебрах в Карпатах — та і сей короткий відпочинок і спокій перервано нам нічними алярмами, які зістали спричинені великою стрілянинoю на північ від міста; кождої хвилї мусїли ми бути приготовані на се, що підемо обсадити якісь нові позиції, або заняті Москалями — відбивати. До сего долучило ся безперервне бомбардованє міста Москалями, яке часами і годину тривало. Москалї стріляли зі своїх найтяжших гармат 22 цм. Ми, що вже в Грабівци в горах привикли до ґранатів, не робили собі з сего нїчого, хоч стріли як громи гуділи і перелїтали над нашими позиціями. От розбив ґранат сусїдну стайню та розірвав пару селянських коний. Тїло кінське, спадаючи згори, добре потурбувало одного стрільця; коло мене впала кінська нога. Чимало мешканців повбиваних, много хат цїлком розвалених. Ізза сего бомбардованя весь Балиґород виемиґрував, в містї тепер сумно, усе неначе вимерло. Що дня загощували до нас російські лїтаки, до яких ми стріляємо, та в сей спосіб приневолюємо їх держати ся здалека від міста. Мимо сего удасть ся лїтакам від часу до часу кидати на місто бомби, які, хоч не виряжають великих шкід, так дуже перестрашують спокійне населенє. Передвчера вбила бомба, кинена з лїтака, дві доньки тутешного властителя тартаку, великого богача; инша ранила селянина.

Ми весь час робили всїлякого рода службу при бриґадї. Аж в ночи з 26. на 27. с. м. пійшли ми заняти позиції за селом Гуз..., не яко резерва, але яко перша шварма, у віддаленю всего 300 кроків від ворога. Щасливо, бо зі стратою лишень двох ранених — серед нічної темряви — дійшли ми до швармі. Тут застали нещ. „декунки" та повикопувані землянки, в яких незвичайно приємно нам спало ся. Поуставлювані наші варти мали уважати, чи хитрий Москаль не підсуває ся на позиції. Переспали ми першу ніч в своїх невибагливих землянках зовсїм спокійно, та почали житє, звісне кождому з сеї війни, житє у „Шітценґрабах". Ми поправили шанцї, поглубили свої покої, поробили панські хідники, лавки, та стали вести безжурне житє. Хоч Москаль стріляє з віддали всего 300 кроків, кулї валить в наші охоронні вали — у нас усе спокійно. От співаємо, читаємо часописи, инші варять каву, дехто грає в карти на стрілецький фонд, — мимоволї здасть ся менї, що я межи товаришами в самбірській секції. Старшина пильно контролює стан амуніції, розставляє „пости", висилає мельдунки. Від часу до часу стріляємо, коли ізза шанців покаже ся який Москаль. Опісля дотепнїйші впадають на добрий помисл, щоби Москалеви докучити, і на патику виставляють плащ на верх шанців. За кілька хвиль Москалї узріли се, та як божевільні валять сальвами в старий плащ. Сьміємо ся до розпуку з дурноти противника, котрий так не шанує амуніції. Ось такі „приязні" відносини між нами і нашими сусїдами. Головну увагу звертаємо на се, чи ворог не підсуває ся, та не заміряє робити на нас „наступу". І дїйсно в ночи з 27. на 28. мая робили Москалї ґенеральний „Анґріф" на цїлім нашім фронтї. З вечера бачили ми дуже підсуваючих ся людий, та перечували щось недоброго. Цїлу ніч очевидно не спав нїхто з нас, хоч звичайно по цїлоднєвних трудах всї спали, лиш повиставлювані пости дбали за все. Аж над раном почали наступати Москалї. Ми стріляли як лиш могли скоро, щоби не допустити ворога до наших позицій. Москалї густо падали від наших стрілів, але йшли в перед і підсунулись уже були на 150 кроків. Кулї свистали, як ще нїколи, мов град валили у наші камінєм обложені декунки. Ми з напруженєм ждали лише, що дальше буде; почало неставати амуніції. Москалї, якби знали про се, дальше стріляють сальви, та машиновими крісами. Нам прийшла в підмогу одна сотня стрільців, яка з великим нараженєм житя маширувала в білий день, серед граду московських куль, на позиції. Підчас сего небезпечного походу стратила сотня двох убитих машиновими крісами, між ними четаря Герасимовича, — що перебував довше у Віднї; була се людина рідко ідейна, високо інтелїґентна, щирий товариш ще з часів наших перших осїнних боїв в Карпатах.

При підмозї нової сотнї і навезеної в межичасі амуніції ми зновили сильний огонь. Москалї не видержали — і поволи почали з нашого крила уступати. Вислана наша патруля знайшла на побоєвищи богато московських трупів, та 15 поранених Москалїв, яких полонено. Підчас битви деякі з нас мали ручні ґранати, які в рішаючій хвили мало ся ужити. На иншім крилї рівнож відперли стрільцї московський наступ, мали одначе тут більше щастя, бо одна зі стрілецьких куль трафила в російський ручний ґранат, який експльодував та так напудив Москалїв, що відразу цофнули ся, думаючи, що се ґранат з нашої артилєрії. На сих позиціях сидїли ми ще два днї, потім вернули ся та доси живемо в шанцях, здовж тору зелїзничого, очікуючи щось нового від Москаля, або сподїючись пійти вперед, бо ось перед хвилею розійшла ся по наших шанцях весела вість, що Стрий освободжений.

В часї описаного мною московського штурму згинув геройською смертию знова один член самбірської чети, Микола Павлів. Підчас бою, не оглядаючи ся на очевидну небезпеку утрати житя від московських куль, які засипували наші позиції, побіг він гостинцем до сусїдної швармі з мельдунком, щоби стріли машинового кріса спрямовано у відповідне місце. Як лиш вихилив ся покійний з декунку, не зробив і десять кроків, коли ворожа куля поцїлила його в шию; згинув на місци, на гостинци, таки в моїх очах. Санїтет, що прибіг до него в цїли заосмотреня рани, рівнож згинув, ранений в груди. Третий стрілець, що побіг з тим самим мельдунком, якого не довело ся донести Павловому, зістав рівнож тяжко ранений в руку. Смерть тов. Павлова мене вразила незвичайно; зжились з нерозлучним товаришем, краяном, до сего гарним співаком, бачити на власні очи смерть його, опісля лежаного цїлий день на дорозї, вкінци самому поховати, занести до ями, та поставити хрест з написом — се страшні хвилї, які я перший раз в житю своїм пережив. Жаль серце стискає, коли подумаю, що з нашої самбірської чети лише кількох всего при житю і здоровлю; навіть думати не можу о сїм, що менї може прийдеть ся колись вертати у Самбір без дорогих товаришів, яких молоді кістки розсїяні по верхах і скелях Карпат. Скочив би тепер до рідної хати в Самборі, та з такими вістками, почуванями душевними — годї!

Ось такий „відпочинок" мають тепер стрільцї. — **Степан.**

*) Подаємо сї листи без нїяких змін, у такій формі, як їх писав український стрілець на терені бою. Се живий документ. — Ред. „Діла".

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

I.

(Лист п. Ґерміни Шухевичевої до свояків у Віднї).

Від часу наїзду Москалів на Львів не бракло для тїла нїякої поживи; хвилево де чого забракло, але в короткім часї довезено з Росії всего подостатком. А дешеві кухнї і приюти для бідних взагалї зістали за стараньем президента міста Рутовського так запровіянтовані, що ще більше як на місяць будуть мати всего подостатком. Але для духа, передівсїм українського, з наїздом все скінчило ся. Всї наші інституції позамикані, опечатані, а їх директори вивезені в глуб Росії, до єнисейської ґубернії. Функціонують: Союз кредитовий (хотяй Паньківського нема), Народна Торговля і Достава, також склеп Труда.

Здержанє всякого українського руху, брак працї в інституціях, в котрих живу участь брав мій пок. муж, брак людий і зносин з тими, з котрими в товариствах працював, як також брак всякої надії на лїпше для української справи, так некорисно вплинули на здоровлє а властиво на натуру мого мужа, що попав в рід мелянхолії. Мало спав, мало їв, а ще меньше говорив, впав з тїла, впав зі сил і не міг навіть проходів відбувати. При кінци грудня мусїв покласти ся до ліжка, щоби більше не встати; нїякі ліки, нїякий догляд (а ходило нас четверо: Зенько, Одарка, Лїтка і я) не могли привернути сил і здоровля, всякі заходи лїкарів Марешлєра і Райхенштайна і наші на нїщо не здали ся. На самі сьвята 5 цьвітня с. р. закінчив житє. Можеш уявити собі, дорога Ірено, що в нас діяло ся і які були наші сьвята. Брат мужа Микола (адвокат д-р Микола Шухевич — ред.) увязнений в половинї лютого с. р. не міг до нас приходити; раз позволено йому на усильні наші просьби відвідати мужа під проводом жандармів і о 10. год. вечер, на одну лишень годину, а другий раз позволено йому подивити ся на вмерлого; не міг отже бути нам помічним в сїй страшно прикрій хвилї. Брат парох в Підберізцях мав тисячні прикрости від Москалїв, не міг також часто бути у Львові і лиш на коротко, аби не сказали, що „удрал". В тих невідрадних для нас хвилях старали ся позісталі ще на вільній стопі пп. меценас д-р Федак і Микола Заячківський подати нам розраду і поміч. Заходом меценаса Федака відбув ся як на воєнний час величавий похорон; було брацтво церковне, гарний хор і 16 сьвящеників, а що був чудний весняний день, зібрало ся богато публики; не бракло також жандармів з приказу градоначальника. Бракло нам однак Вас обоїх, дорогі дїти, сестер, шваґрів і других братів мужа, як також приятелїв і знакомих, котрі з причини війни прибути не могли.

Три місяцї минуло від смерти мого мужа, а яка зміна наступила! Австро-нїмецькі війска освободили Львів і дасть Бог, що освободять цїлу Галичину, а навіть посунуть ся ще дальше. Коби був дожив муж сеї хвилї; може булаб лїком на його зболїлу душу.

Дня 19. червня, три днї перед утечею решти Москалів, забрали з собою ще позісталих виднїйших чи підозрілих їм Українців; були також і у нас за Володимиром т. є. мужем і мусїли ми показати посмертну карту, аби збути ся ревізії. За сином Тарасом шукали на ул. Крашевського, але він вже давно там не ночував, лишень або у нас або в помешканю пп. Олесницьких, тому його не знайшли і він спас ся від них, хоть був приготовлений і спакований на відїзд. До забраних належить меценас Федак, Паньківський, сов. Баньковський, сов. Матієв і другі. Зістали у Львові нотар Онишкевич, директор Громницький, Симеон Кульчицький і Бандрівський; вони тепер заступають наших українських сьвіточів при нарадах і манїфестаціях. На щастє знайшов ся межи львівськими Українцями д-р Андрій Чайківський, знаний патріот, котрий Москалям вивинув ся. Він, стоячи тепер на чолї комітету, який завязав ся в справі веденя політики і виданя ґазет, вибираєть ся до Віднbackslash, щоб з нашими послами порозуміти ся. Дивно нам, що нїхто з наших послів ще до Львова не приїхав, а чейже для них та сама дорога, що для польських послів, які тут численно з'їхали ся і всїм зібраням і комітетам проводять.

Москалї, вибираючи ся зі Львова, ограбили всї будинки урядові і краєві, а навіть всї приватні мешканя, з котрих повиїздили льокатори; насамперед мешкали і уживали все, що було в мешканю, навіть білє, суконї, плащі і всю заставу. Шпиталї лишили порожні. Як привезли наших ранених, то не було на нїм положити. На зазив публика львівська богато дала річий і біля, але се за мало; складки і більші датки може доповнять. Комітет наших пань зібрав значну скількість санїтарок, котрі доглядають ранених в семинари духовнім, лічници і дяківській бурсї. Дорожня тепер страшенна, бо нема довозу з нїкуди; всї провіянти, які Москалї звезли, назад вивезли, а що не могли, се підпалили; всї маґазини колїєві спалені, дворець цїлком знищений; оцїлїло зелїзне вязанє, шиби висипали ся, та тор декуди знищений, але вже кінчать направляти. Тепер в небезпеченстві Камінка Струмилова. Зеньки сидять в пивници, Цегельські утїкли до Львова, бо вони мешкають в сторонї більше загроженій; старого о. Цегельського Москалї вивезли яко закладника. Львовянам ще не богато війна дала ся в знаки, але по селах і місточках, де були битви, є страшні знищеня, а люди по ямах хоронили ся.

II.

Один з Українців у Львові п. З. пише до своїх родичів у Віднї про події з послїдних днїв московської неволї ось так:

Дїйсно якась опіка Божа мене весь час хоронила так, що я ті більш або меньш „приємні" хвилї нашої неволї щасливо перебув, заховав ся

і не пійшов разом з иншими Українцями ген на Сибір. Послідні тижні, заки нас наші війсна освободили, були дуже прикрі; була се нагінка за Українцями. Щоб не дати вивезти ся на Сибір, я через тиждень або більше крив ся у С., не виходячи від них нігде. То мене виратувало і я міг дожити тої хвилї, коли „Свобода" до нас вернула. Щастє, що Вас тут не було, бо мого старенького Тата бувлиб з цїлою певностию Москалї арештували. Здаєть ся, в послїдне планав я в Д., коли пригнавши за Вами, не застав я Вас, а тільки пустки; нї, таки у Львові, як перший лист від Тата в лютім дістав я з вістию, що Ви живете; — а тепер якось мимоволї сльози стали в очах, коли завішував я на „Просьвітї" першу українську хоругов, коли розломлював я московські печатки, що її замкнули.

Ви сего не знаєте, як і я уперед не вірив в усе, читаючи в часописях, як в тім „московськім раю" жиєть ся. Тай гадка, що наш нарід загине, що нічого тому зарадити, — а навіть відозвати ся не можна, як' дуже нищила чоловіка. Я від повороту нашого війска до Львова маю дуже много до роботи. Нас у Львові так мало зістало, тож всю днину сиджу в давнім льокали редакції „Дїла", видаємо „Нове Слово", висилаємо деякі депутацїї і т. д. Треба якось показати, що живемо, бо доси з Відня ще ніхто з наших не приїхав. Як лиш буду міг, то страх хотів би я до Вас вибрати ся, бо хоть і знаю, то таки часом повірити не можу, щоб я Вас живих міг ще побачити: все здаєть ся менї, що се улуда. Якось та грижа і той довгий страшний рік зробили мене недовірчивим чоловіком. От коби то скоро Бог дав, щоби я міг Вас тут у себе заходити, Ваші болї лагодити, тії зморщки вигладжувати, коби то скоро вернуло те давне „родинне житє".

ДО ВІДОМА НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ.

Звертаємо увагу всїх наших Земляків у Злучених Державах і Канаді, що Українська Народна Рада отворила щойно бюро під назвою „Народна Канцелярія" для удїлюваня пояснень і інформацій при зносинах зі старим краєм.

До обсягу діланя „Народної Канцелярії" належить:

1) Посередничити в пересилцї листів до старого краю. Належитість виносить 25 цнт. (В тій сумі містить ся вже оплата листу до старого краю, оплата листу зі старого краю і оплата листу до посилаючого).

2) Удїлювати інформацій і вишукувати місце побуту кревних або знакомих в старім краю. Належитість на покритє коштів, переписки і оголошеня виносить 50 цнт.

3) Посередничити при пересилцї гроший до старого краю. Гроші пересилаєть ся через найпевнїйші компанії і по найвисшім курсї.

4) Удїлювати ради і вказівки в справах спадкових, війскових і т. п.

Всї листи, чеки, моні-ордери і т. д. просимо виписувати і посилати на адресу: Information Bureau, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Інформації і ради, які мають значінє для ширшого загалу, будуть стало оголошувані в „Свободї".

„Народна Канцелярія" стоїть в зносинах зі всїми важнїйшими комітетами і товариствами в старім краю.

Просимо відносити ся до нас з повним довірєм. Бюро заложене не для зисків, але для охорони наших землякiв перед визиском.

Цїлий чистий зиск з доходів бюра призначений на „Фонд визволеня України".

Народна Канцелярія
Української Народної Ради.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ, ЩО ВІДКИНУЛИ ВОЄННІ ЗАМОВЛЕНЯ.

Нюйорський дневник The New York American з дня 12. с. м. подав спис 20 фабрик у Злучених Державах, котрі відкинули замовленя союзникiв на доставу амуніції і инших потрібних матеріялів у війнї.

Подаємо отсе спис тих фабрик, яким належить ся признанє, коли вони дійсно виходили з того становища, що невтральність треба показати дїлом а не словом.

Ось назви тих фабрик:

AMERICAN FIRMS WHICH REJECT BIG WAR ORDERS

Shocked by the terrific loss of life and destruction of property in the European war, many manufacturers in the United States have refused vast orders for shells, explosives and guns that they were equipped to make. Some of these manufacturers were seen by the New York American.

Among the large orders for war munitions which have been refused by American concerns are the following:

1. **Dietrich Bros.**, Baltimore.—Refused war orders aggregating $10,000,000.

2. **Republic Metalware Company**, Buffalo; Sidney Detmers, Secretary. — Refused to handle orders for munitions aggregating $86,000,000.

3. **Bosch Magneto Company**, New York City.—Refused a $2,100,000 order.

4. **Eagle Glass and Manufacturing Company**, Wellsburg, Pa.; Jawes. Powell President.—Refused $100,000 order for shells for Russia.

5. **C. E. Kold**, Battle Creek, Mich.—Refused an order for shrapnel shells that promised $3,000 a day profit.

6. **The Driggs, Seabury Ordnance Corporation**, Sharon, Pa.; John Stevenson, Jr., president.—Refused a million dollars in orders in the last four months.

7. **Textile Machine Works**, Wyomissing, Pa.; Frederick Thun, president.—Refused war orders that would net $50,000 profit.

8. **Colburn Machine Tool Company**, Franklin, Pa.

9. **Burrows Adding Machine Company**, Detroit; C. N. Gooch, general manager.—Refused several orders at $100,000 each.

10. **Imperial Metal Manufacturing Company**, Long Island City; Carl Bomeisler, proprietor.—Refused $400,000 contract for shrapnel.

11. **Dr. Maxim Niven**, famous Chicago chemist.—Refused lucrative offer to make explosives for the allies.

12. **Bronze Powder Company**, Elizabeth, N. J.; Carl A. Schlenk, a director.—Refused $500,000 gunpowder order.

13. **Owensboro Wagon Company**, Owensboro, Ky.; N. A. Steele, secretary.—Refused a big rifle order.

14. **Globe Malleable Iron and Steel Company**, Syracuse; H. H. Elmer, general manager.—Refused every war order.

15. **Schrader Company**, Atlantic avenue, Brooklyn.—Refused contracts.

16. **Builders' Iron Foundry**, Providence, R. I.—Refused an order for rifle barrels.

17. **Michigan Copper and Brass Company**, Detroit; A. L. Simmons, secretary.

18. **Cushman Chuck Company**, Hartford, Conn.; E. L. Cushman, president.

19. **National Acme Manufacturing Company**, Cleveland.—Refused a big order for shell fuses.

20. **Warner & Swazey Company**, Cleveland.—Refused a shrapnel order.

НОВИНКИ.

ГЕРОЙСЬКИЙ ПОСТУПОК НАШИХ СЕЛЯН ПІДЧАС РОСІЙСЬКОГО НАЇЗДУ В СТРИЙЩИНІ.

Зі всїх кутів нашої освободженої землї надходять вісти, що наше селянство кріпко держало ся на дусі підчас невиносимого пановання Москалів та не дало себе звести обіцянками на манівцї. Коли лише появили ся перші австрійські або німецькі патрулї, то населенє бігло їм на зустріч, принимаючи їх як рідних синів. Одним з найкрасших примірів незломимого духа наших селян може послужити нам подія, яка зайшла в селї Лисятичі пов. Стрий, коли ще Москалї в сих сторонах панували. Прийшов час, коли московська армія мусїла уступати нашій побідоносній армії. Начав ся відворот, котрий треба було крити, вкопуючи ся подекуди в ровах, які нераз мусїли копати мешканцї найблизших сїл. Таке зайшло і в Лисятичах. Війт, Михайло Струк, дістав приказ від російської жандармерії, котра мала свій постерунок в тім самім селї, щоби вислав своїх людий на другий день до копаня ровів та шанців. На се війт, щоби ратувати своє село від ганьблячої роботи, взяв ся на такий спосіб. Вислав своїх довірених людий від хати до хати і казав всїм мущинам здібним до таких робіт утїкати в ночи в діброву. На слїдуючий день прийшли російські жандарми виганяти людий до роботи, але не знайшли нїкого дома крім жінок або старців. В великій лютости казали одному старцеви іти з лопатою. Сей однак поставив ся так супроти ворожих наїзників, що своїм приміром і геройством може стати на рівнї з першим жовніром, котрий ішов ратувати найнебезпечнїйше місце у бою. Він сказав жандармам просто: „Не пійду копати шанців проти армії, в котрій служить мій син, на се хиба, щоби вам було догіднїйше з них убивати наших людий. Сего від мене нїколи не дочекаєте ся". За сї сьмілї слова та за геройство свого духа і рішучу відмову мусїв сей старець наложити головою. Москалї повісили його. Примір сей ясно буде сьвітити усім поколїням сего села, а слава учинку буде розходити ся по цїлій Українї.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯКО НАРІЧЕ... ВЕЛИКОРУСЬКОЇ.

Москвофіли і самі Москалї говорили, що московський і український нарід се один і той сам, а мова українська є лиш наріччем великоруської. Чи се правда, послухаймо. Діяло ся се в скільськім повітї, в селї К..., віддаленім від позицій на віддаль гуку гарматнього стрілу. В селї стояло на кватирі понад 600 оренбурських козаків. Було се 6. мая 1915 в день св. Юрія — патрона російської держави. Коло 10. год. рано припровадив кождий сотник на огород більшого властителя в селї свою сотню козаків. Я мешкав в сусідстві, отже бачив і чув все докладно. Прийшов на сю параду сам полковник, а також батюшка. Крім звичайних військових парад і несамовитих криків війска, особлившу увагу звернула на себе промова полковника. Говорив більше чим 10 мінут, сильно вимахував шаблею, але по щирій правдї, зовсїм нїчого не сказав. Цїлу промову можна би схарактеризувати в однім реченю: „Ми козаки, ми, котрим всї піддають ся, завдяки котрим наша армія опинила ся в Карпатах, ми не думали, що тут прийдеть ся нам сьвяткувати нинїшне сьвято, ми козаки!" Сей зворот „ми козаки" сказав полковник в своїй промові не меньше як 50 разів. Та не о зміст нам розходить ся. По тій промові селянин, що стояв коло мене, питає мене: „По якому він (себто полковник) говорив? Чи то може по німецьки, бо я нїчого не розумів?" Я пояснив йому, що то по московськи, а він засьміяв ся тай каже: „Москалї кажуть, що їх мова і наша то одна. А от він тільки наговорив ся, а я нич з того не розумію". Се так селянина розлютило, що він собі приобіцяв, що зараз, як лиш вернуть козаки з паради (а були у него закватировані) скаже їм, най собі говорять що хочуть, а він таки нїколи не увірить, що наша а їх мова, то одна. — **Н. Б.**

ПОВОРОТ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ ДО ЛЬВОВА.

Віденське „Дїло" з 24. липня с. р. пише: Поворот української парляментарної репрезентації до Львова опізнив ся наслїдком того, що доступ до увільненого Львова був часово замкнений і обмежений для військових і для тих осіб, котрі вислано туди з війсковими цїлями. Коли надто політичне положенє поставило на порядку дня ряд важних і невідкладних справ, упросив Народний Комітет посла Сїнґалевича, щоби в порозуміню з парляментарною президією поїхав до Львова. Се вже і стало ся. Незалежно від сього обїхав посол Онишкевич свій округ, а в порозуміню з президією Загальної Укр. Ради п. д-р Лев Бачинський обїхав Станиславівщину. До Перемишля вертає пос. д-р Кормош, в Лїску перебуває вже повітовий орґанїзатор д-р Роман Витошинський, а посол Фолис — як зачуваємо — теж вибрав ся у свій округ.

ТОВАРИСТВО „ДНЇСТЕР" У ЛЬВОВІ.

Товариство взаїмних обезпечень і взаїмного кредиту „Днїстер" у Львові повідомляє, що з причини вивезеня членів дирекції, які остали у Львові, Бюра Товариства мусїли остати через довший час замкненї. Тепер по освободженю Львова Товариство розпічне назад свою дїяльність, коли лише зелїзниче получуне зі Львовом буде привернене.

ГОСПОДАРСЬКА ВІДБУДОВА ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ.

У звязи зі зміною в галицькім намісництві оголошено отсей урядовий комунїкат про господарську відбудову карпатських країв: Щоби ріжні заходи правительства, що відносять ся до господарської відбудови Галичини і Буковини, злучити разом та зробити одноцїлими, на основі рішеня ради міністрів установлено внутрі правительства постійний комітет, якого задачею є, обговорювати всї питаня, що відносять ся до сеї справи, опрацьовувати потрібні зарядженя і в простий та скорий спосіб завести та удержувати порозуміне з орґанїзаціями, що мають в тих краях бути покликані до житя самими краєвими властями. До комітету належать крім президента міністрів ті міністри, що відповідно до круга дїланя своїх чинностий передівсім інтересовані. Для залагоджуваня біжучих справ комітету означать вони своїх заступників, яко постійних референтів і членів комітету. На першім засїданю, що відбуло ся дня 19. липня, установлено програму і загальні лінії для дїяльности комітету.

ОСВОБОДЖЕНЄ ЛЬВОВА В „МУВІНҐ ПІКЧЕР".

Торжественну хвилю візду австрійських війск, ґенерала Бем-Ермолія, начального вожда архикнязя Фридриха і шефа ґенерального штабу Конрада Гецендорфа до увільненого Львова схопив кіменатографічний фільм і представив по всїх містах Австрії та Німеччини. На фільмовім образї видно також привитанє Українцями австрійських вождів, щире привитанє начальним вождом армії архикнязем Фридрихом делеґата львівських Українців д-ра Андрія Чайківського, привіт українського жіноцтва в особах панни Нат. Пулюївної, Калини Величківної та панї Старосольської. Образи вийшли дуже добре і виразно.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ Є ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	266.23	214.	15.18
3.	31.00	215.	32.39
4.	77.58	217.	224.44
6.	34.00	218.	88.81
7.	64.41	220.	33.26
8.	10.95	221.	147.83
9.	7.88	223.	26.63
10.	160.35	224.	20.23
11.	7.76	225.	53.59
12.	129.81	228.	22.15
13.	52.36	229.	94.00
15.	22.59	230.	26.30
16.	37.53	233.	29.96
17.	7.55	234.	41.60
18.	36.83	235.	54.71
19.	17.39	237.	91.89
22.	27.29	238.	6.40
24.	24.12	239.	103.97
25.	14.52	240.	19.45
28.	42.20	241.	33.58
29.	93.50	243.	23.49
30.	35.42	244.	26.92
38.	127.84	245.	15.18
39.	44.77	246.	18.86
41.	28.18	247.	61.23
42.	31.07	248.	22.40
43.	10.32	250.	13.15
45.	55.80	251.	41.54
47.	50.84	254.	43.40
50.	12.24	255.	38.47
51.	21.14	256.	15.17
52.	26.53	258.	16.61
53.	17.99	259.	64.88
56.	42.09	261.	22.36
57.	54.24	262.	14.41
63.	84.62	263.	9.69
65.	74.16	270.	62.30
66.	51.25	271.	8.08
67.	30.95	274.	31.02
69.	36.20	275.	18.92
70.	154.02	276.	52.83
71.	23.73	277.	31.39
73.	18.79	278.	26.32
74.	9.38	282.	40.86
76.	105.21	283.	34.55
77.	16.73	286.	15.11
78.	38.58	288.	32.71
81.	61.50	290.	26.05
85.	12.50	291.	33.52
86.	68.97	292.	72.55
87.	51.84	293.	9.03
89.	6.14	295.	27.10
90.	16.84	296.	44.07
91.	90.88	300.	72.12
96.	28.35	301.	66.22
98.	60.28	303.	12.62
99.	69.53	305.	24.01
102.	120.28	308.	18.04
104.	87.48	314.	11.81
105.	45.23	315.	19.62
106.	155.10	316.	52.97
109.	97.86	317.	45.00
112.	20.95	318.	27.28
113.	42.22	320.	4.48
117.	73.28	321.	24.90
123.	23.29	322.	25.24
124.	23.57	323.	39.11
125.	20.45	324.	19.57
127.	67.40	326.	55.91
128.	27.22	330.	45.11
132.	40.21	332.	27.48
133.	125.25	334.	7.12
135.	14.54	336.	49.35
136.	39.97	338.	88.35
137.	19.59	339.	40.69
138.	17.72	341.	16.53
140.	14.45	342.	30.18
142.	74.06	344.	21.02
145.	14.46	346.	10.36
146.	37.62	347.	11.13
147.	57.32	349.	28.99
148.	14.02	350.	45.01
149.	43.97	351.	16.85
150.	12.04	354.	27.63
151.	49.07	355.	33.62
155.	110.78	356.	8.47
160.	73.68	357.	18.62
162.	14.16	360.	35.30
165.	45.55	363.	33.30
168.	40.78	364.	9.16
170.	95.73	365.	41.98
171.	9.99	367.	29.33
173.	35.58	369.	35.69
174.	22.68	370.	16.52
175.	58.50	371.	22.34
179.	60.04	373.	19.55
180.	4.09	379.	22.22
181.	15.28	380.	18.91
186.	88.28	381.	11.70
187.	75.87	384.	32.21
191.	40.26	385.	26.59
192.	18.63	386.	19.77
195.	24.88	388.	14.45
198.	13.11	391.	28.71
200.	35.28	392.	11.47
202.	18.82	393.	18.93
203.	31.75	394.	6.51
205.	28.65	395.	3.65
206.	37.99	396.	27.81
209.	72.31	397.	15.00
210.	23.34	400.	32.45
211.	32.07	401.	23.82
213.	92.48	402.	29.00

На сплату капіталу	150.00
Процент від морґечів	327.45
„Свобода" процент зі позички	63.50
Процент від капіталу в банку	2.382.22
Рент від дому У. Н. С.	152.00
Вклади членів за дїти	280.78
Зворот адміністраційний	27.50
Приходи друкарні	2.107.78
Разом	14.735.95

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Олекса Рихель, від. 186.	900.00
Михайло Ґінда, від. 209.	1.000.00
Василь Бакайса, від. 38.	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Йосиф Рикович, від. 181.	50.00
Михайло Кіх, від. 218.	100.00
Семен Федонько, від. 104.	30.00
Теодор Цимбаляк, від. 1.	50.00
Василь Ґоржейовський, від. 326.	100.00

Сирітські части по бл. п.:

Михайло Піскорик, від. 46.	283.30
Закуплено бондів	49.515.06
Процент від бондів ($348.86) і комішен брокерам ($65.00)	413.86

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного пікуна	65.00
Платня помічника	60.00
Рент за червень	30.00
Видатки офісові і адміністраційні	218.29
„Свобода" за липень	605.70
„Просьвіта" за май і червень	375.44
Розходи друкарні	3.008.01
Разом	57.294.60
Готівка з кінцем червня	169.460.19
Приходи в липни	14.735.95
Разом	184.196.14
Розходи в липни	57.294.60
Готівка з кінцем липня 1915 р. остала	126.901.54

БІЛЯНС

з днем 31-го липня 1915 р.

Стан чинний:

Готівка	126.901.54	
Морґечі	51.250.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	25.350.00	
Бонди	49.515.00	**272.516.54**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	41.462.96	
„ резерв.	109.387.80	
„ адмін.	43.436.13	
„ убогих	9.045.53	
„ народний	9.702.36	
„ сирітс.	59.481.76	**272.516.54**

Невиплачені посмертні запомоги за членів, померших по день 31-го липня 1915, числять $16.819.28.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й. Котрі Українцї і Українки в нашій громадї не є ще членами нашого Товариства, відділа 330 У. Н. Союза, нехай се зроблять, не відкладаючи, бо обезпеченє себе і своїй рдоини на випадок якої недуги, калїцтва чи смерти — се обовязок кождої розумної людини.

Тож лучім ся тої днини, вірні сини України,
Бо нелучність то се лихо, котре прийде дуже тихо
І почуєш, брате, горе, аж набереш і з комори!
Та щоб не буть, в всякій тузї, треба бути нам в [Союзї,
Бо Союз тут наша мати, котра буде обтирати
Сльози вдовиць і сиріт, що лишились малих лїт.
Поратує і в недузї, лиш тра бути нам в Союзї.
Вступіть, братя, поки час, нїм притисне лихо вас!

Василь Юган, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в неділю 22. серпня с. р. о 3-тій годині пополудни. Рівночасно подаєсь до відома всїм, котрі хотїли би приступити до нашого відділу, що буде приниматись нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза пі-

ся статута. Дорогі Родимці! Вступайте в члени нашого відділу і У. Н. Союза, бо сей одинока організація, котра має вже забезпечену будучність і не давайте намовитись тим, котрі Вас притягають до тимчасових організацій. Щоби діти по Вашій смерти не нарікали на Вас, що Ви були нерозважні, коли не дістануть по Вас нічого. — Н. Терефенко, предс.; П. Гринчишин, кас.; І. Малищак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбуде ся в неділю 22. серпня с. р. о годині 1-шій по Службі Божій. Кождий член має явити ся, бо є важні справи до полагодженя. — І. Дацьків, предс.; М. Фтомин, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Петра і Павла, від. 81, повідомляє своїх членів, що мітінґи братства будуть відбувати ся в Чеській гали кождої четвертої неділі в місяци. — А. Шандровський, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся в неділю дня 22. серпня зараз по Службі Божій. Хто з членів не явить ся на мітінгу і довгує другий місяць, той буде виключений з Братства і з У. Н. Союза. Буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — І. Музика, предс.; В. Зомчак, секр.; В. Білобрам, кас.

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ З ДІТРОЙТ, МІШ.

В НЕДІЛЮ, 29. СЕРПНЯ 1915 Р.

в „Домі Польськім" при Forest і Chene ул. (East Side) заходом „Української Народної Ради" зістане відограна комедія-опера в 2-ох ділях і 3 відслонах Ів. Котляревського п. з.

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

ДІЄВІ ОСОБИ:

Наталка, українська дівчина .... п-на С. Королишин
Горпина Терпилиха, її мати .... п-на М. Королишин
Петро, любовник Наталки .... п. Дм. Атаманець
Микола, дальший свояк Терпилихи .... п. Ос. Філяс
Тетерваковський, возьний, жених Наталки .... п. Вас. Пакелок
Макогоненко, сільський виборний .. п. Евг. Королишин

Режісер: п. ДМИТРО АТАМАНЕЦЬ.

Весь дохід з представленя призначений на фонд „Визволеня України".

ЦІНА МІСЦЬ: Крісла І-рядні по 50 цнт.; ІІ-рядні по 35 цнт.; ІІІ-рядні по 25 цнт.

Початок то но о год. 7.30 вечером.

Просить ся усердно о численну участь, через що збільшимо стан каси фонду „Визволеня України".

ЗА ВИДІЛ:

98-99 А. Блащук, рекорд. секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Повідомленє для бувших членів читальні „Просьвіти".

Позаяк члени читальні „Просьвіти" не являють ся на жадних місячних зборах, а фонди зменьшають ся, длятого уряд на минувших зборах дня 8. серпня ухвалив передати бібліотеку під заряд котрогонебудь товариства, а гроші, які позістануть, доручити комітетови до будови Народного Дому.

Коли однак члени не згодять ся на се, так просить ся прибути до тов. Польового, 399 Джосеф Аве., на день 22. серпня с. р. в неділю пополудни і зарадити сему.

Заряд читальні „Просьвіти" в Рочестер.

НЕ МІГ ЇСТИ.

Бувають часи коли нас опанує несподівана недуга, яка робить нас нездібними до праці і не позволяє нам їсти. Сила наша зникає вкоротці. Пан Бол. Стелнойс описав нам те в слідуючий спосіб: „Сердечно дякую за Ваш лік, котрий мені привернув здоровля. Не міг я вже ані їсти ані працювати, але коли тільки почав заживати Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, повернув мені апетит а разом з ним і сила. Нераз перед тим не вірив я, що лік Ваш має в собі такі средста лічничі, але тепер переконав ся я о тім, Бол. Стелнойс, Пікок, Міш." Много людий не вірило в наші твердженя що до Американського Еліксіру Гіркого Вина до часу аж самі його випробували. Є то знамените средство на жолудок і внутренности, специяльно підчас затверджения і його наслідків, утрати апетиту і отяжілости. Ціна $1.00. До набутя по всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

Трінера Лінімент усуває біль в мясних і суставах, при напухленях, ревматизмі і невральгії. Ціна 25 цт. або 50 цт., почтою 35цт. або 60 цт.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщене а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

ПОТРІБНО 5 ДІВЧАТ до домашньої роботи. Платня $5.00 і $6.00 тижнево. НА ПРОДАЖ 64 акрів з цілим урядженєм $4.500; дім на 7 кімнат $1.800. Голоситись: W. P. Skromak, 419 Hudson Ave., Rochester, N. Y. 97 99

АГЕНЦІЯ ПЕР „Fountain Pen Standart" — ручку з пером висилає за надісланєм 35 центів почтовими марками або готівкою. Polus and Co., 110 North 7 Str., Brooklyn, N. Y. 97—98

БИЗНЕСОВЕ БЮРО для ґросерників, ресторантів, бучерів і торговельників вин та лікерів провадить спілка: ПОЛЮС під ч. 110 Норт сема ул., Бруклин. Телефон ч. 999 Грін Пойнт (Green Point). Приймає замовленя на товари, що відносять ся до згаданих галузий бізнесу, а також займають ся перекладами листів з замовленими на [illegible]
Polus and Co, 110 North 7 Str., Brookl[illegible] N. Y. 97—98

Пошукую свого брата, ОЛЕКСУ КАНЮГА, з села Кокольник, пов. Рогатин, Гал. Він перебував перед двома роками в Ню Йорку. Хто би о нім знав, або він сам, зволить зголоситись на адресу: John Kolkowski, Box 310, Little Falls, N. Y. 97

ПОТРЕБА УКРАЇНКИ, що вміє добре читати і писати по українськи, а також стенографовати і тайпрайтовати по анґлійськи. Рефлектуючі на ту посаду зволять написати на повисшу адресу власноручне письмо, подаючи свій вік, досьвід і услівя. Narodna Wola, 524 Olive St., Scranton, Pa. 97—99

Анастазія Михальська пошукує свого тіточного брата ПЕТРА НОГАЧА, родом з Бурканова, повіт Підгайці, Галичина. Давнійше робив в майнах. Хто би о нім знав, або він сам прошу ласкаво зголосити ся на адресу: Anastazya Michalska, 23 Cedar St., Curtis Bay, Baltimore, Md. 94—97

Де перебуває тепер М. ГАВРИСИШИН, з Вінніпеґ, Ман., Канада. В дуже важній для него справі зволить ласкаво в як найкоротшім часі зголоситись або донести своє місце побуту до Адміністрації „Свободи". Просить ся також тих, хто би про него знав, зволив ласкаво донести на адресу: „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОПАЛЬНЕЮ ЗОЛОТА Є БЕЗПЕРЕЧНО НАШІ ФАРМИ. Чорна подільська земля. Три рази в році жнива. Вітчина „строберів", винограду та полудневих ярин. Три стації зелізничі, школа, почта, електричне осьвітленє, трамвай (стріткара) в місци. Біля великого портового міста. Даром насовиєна і матеріял. Пишіть до: United States Colonization Co., H. Kurdydyk, zawidatel, Bowers-Hill, Va. 95—106

Пошукую своєї жени Анни Піхоцької, літ 19. Вона походила з Липиці горішної, повіт Рогатин, Гал. Перебувала в Рочестер через півтора року. Відійшла від мене ще 22-го червня і доси не маю про ню ніякої відомости. Вона сама, або хтоби її нізнав, нехай ласкаво зголосить ся на адресу:

Stephen DANYLYSHYN,
74 Nassau St.,
Rochester, N. Y.

Хто її відшукає дістане $10.00 нагороди.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МОЖНА ЗАРОБЛЯТИ 150—200 ДОЛЯРІВ МІСЯЧНО

STROBRIDGE AUTO SCHOOL

Кождий молодий чи старший може в 4 тижнях вивчити ся на шофера і автомобільового механіка.

В нашій школі удїлюєть ся науку шоферства в день або вечерами в рідній мові.

Послугуємо ся в науці найлучшою і найновійшою методою а вивчимо їздити на фіжних найновійших автомобілях. 66ч98

Властитель Mr. Strobridge, котрий є рівночасно учителем в нашій школі, був через 4 роки головним еґзамінатором при шоферських еґзамінах, отже вчить тих, що хочуть стати шоферами так, щоби напевно могли здати еґзамін. Стараємо ся для кождого о шоферський лайсенс (license) і о добру посаду.

Винагороду за науку побираємо малу.

Записувати ся мож у нас кождого дня від години 3-ої попол. до 9-ої вечером а в неділю від 3-ої до 6-ої попол.

Strobridge Auto School
1989 Broadway, New York, N. Y.
близько 68. улиці.

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже вийшла на 190 сторін ілюстрована (з дуже гарними образками) книжка

„З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ".

В тій книжці є описані всі галицькі і буковинські повіти, міста, місточка і села де дотепер газдують Москалі. Єсли не маєте з дому жадного листа, то з тої книжки довідаєтесь, що ся діє в Вашій родинній місцевости. Спис всіх убитих, ранених і полонених Русинів-Українців і Поляків з поданєм, хто де служив при війску і хто звідки походить родом і з котрого повіту.

Ся книжка є дуже важна і інтересна, повинна находитись у кождого і в кождій хаті.

Ціна 50 цнт. Позамісцеві можуть присилати моні-ордер або стемпсами (канадійських не приймаєсь). Аґентам значний опуст. 89ч100.

SKLAD KNYZOK, B. Kulikowski,
432 E. 9th St., Dep. 3. New York, N. Y.

РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ЗОВСІМ ДАРОМ вишлемо кождому хто пришле свій адрес. Катальоґ книжок, музичних інструментів, бритов, годинників і т. и. Пишіть до: 93-101

ЗАГАЛЬНА КНИГАРНЯ,
396 Frontenac St., MONTREAL, CANADA.

ПОЗІР РОДИМЦІ! Виробляємо ГЕРДАНЦІ з коралків до годинників з гербом України. Ціна одного герданця без годинки 2 долари, з нікльовим ґарантованим годинником 3 долари. Маємо також коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y. 94-

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

КУПУЙТЕ КОРИСТНІ КНИЖКИ ЯК:

повісти, оповіданя, вірші, театральні штуки, наукові розвідки, веселі вірші, казки та жарти. Великий вибір молитвенників, Біблій і набожних книжок. Маємо також домову друкарню, на котрій можете друкувати собі листи; адреси на ковертах і тікети. Ціна за друкарню $2.00. Пишіть по цінник і посилайте належитість на адресу:

RUSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Chicago, Ill.
95ч—

ХТО ХОЧЕ МАТИ свій або своїх родичів портрет на полотні, великий 20x16 цалів, котрий можна мати даром, нехай зголосить ся або напише по інформації і ціну; маємо також портрети Тараса Шевченка на полотні, великі 24x20 ц., ціна один долар. Книжки до читаня, молитвенники, Кобзарі, „Українські Музи", книжки о теперішній війні, календарі і всякі иньші. Катальоґ даром. Пишіть на адресу: 76-

RUSKA KNYHARNIA,
im. T. Szewczenka
168 E. 4th St. New York, N. Y.

ЮЛІЯН ПАВЧАК

109 N. 7th St., Brooklyn, N. Y.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР, ВИПОЗИЧАЄ ВСЯКОГО РОДА УКРАЇНСЬКІ КОСТЮМИ І ХАРАКТЕРИЗУЄ ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ. ЗАМОВЛЕНЯ ПРИНИМАЄ НАЙМЕНШЕ 14 ДНІВ ПЕРЕД ПРЕДСТАВЛЕНЄМ.

Новість!

КОЖДОМУ КОНЕЧНО ПОТРІБНО

КИШЕНКОВУ ЗАПАЛЬНИЧКУ З ОЛІВЦЕМ. 89ч97

В НІКЛЕВІЙ ОПРАВІ З ПРИТРИМУВАЧЕМ; НІКОЛИ НЕ ВИПАДЕ З КИШЕНІ. ВИСИЛАЄМО ЗА НАДІСЛАНЄМ 30 ЦНТ. В МАРКАХ:

Аґентам даєсь значний опуст.

MANUFACTURING CO.
432 E. 9th St., Dep. 3. New York, N. Y

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посідає великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також всякі прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волоса, бороди, вуси, шапки і т. п. Ціни ті виповичаємо по дуже низьких цінах. В нюйоркських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до роль граючих на сцені. При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовленя треба присилати що найменше 8 днів перед представленєм на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

ПОЗІР РОДИМЦІ З РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ФЕЛІКС РАДОМСЬКИЙ

404 & 1110 Hudson Ave., Rochester, N. Y.

має все на складі сьвіже і рівнородне мясо, як також всякі вироби масарські. — На весіля і другі забави ціни знижені. — На жадане відвозимо товар до дому. Telephone Bell: Main 3721—W. 708 124

ВЛАСНИЙ ДІМ з трема обширними площами в фабричнім місті і недалеко Ню Йорку можете набути за вельми приступну ціну. Вимагаєсь малий задаток а решта на сплату по 8 до 10 долярів місячно. Голоситись до: 89-

G. CZYZEWSKI,
30 Church St., ROOM 512, New York, N. Y.

Не зволікайте. Заки оглянете деинде, зголосіть ся вперед до нас, а переконаєтесь о нашій чесній і відповідальній компанії, про що посьвідчить тисячі людий котрі закупили у нас землю і доми.

20 УЖИТОЧНИХ І НАЙЛІПШОГО ВИРОБУ ПРЕДМЕТІВ ДАРОМ
СЛАВНА ЗЕЛІЗНИЧА ГОДИНКА ЛИШЕНЬ $ 6.45

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА НА СЕЙ ТИЖДЕНЬ. Щоби як найбільше розпродати і розповсюднити наші 14 К Голд Філд колійові годинки, то кождому хто пришле нам свою адресу з 25 цнт. почтовими марками на депозит, ВИШЛЕМО СЕЙЧАС ГАРНУ ГОДИНКУ мужеську або женську, з найбільше славним т. зв. колійовим верком а в додатку до годинки дамо СИХ 20 УЖИТОЧНИХ НАЙЛІПШОГО ВИРОБУ ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елеґантний ланцюшок з брильоком, шпильку до краватки, спинки до маншетів і ковнірців, перстень, льорнету театральну, фонтенове перо, ножик, зеркальце, гребінець, інструмент до віддаваня чужих голосів, будильник, автоматичний револьвер на 6 вистрілів, голярські ножиці, бритву, пасок до бритви, наймурок, мильничку, пензель і касетку на годинку. — Коли при одержаню пересьвідчитесь, що годинка і дарунки є такі як сказано, ЗАПЛАТІТЬ РЕШТУ $6.20 ЗА ГОДИНКУ і малі кошта пересилки презентів які дасмо даром. Инакше не потребуєте платити ані цента і ми Вам звернемо Ваш депозит. Скористайте з сеї нагоди і вишліть Ваше замовленє сейчас. (При замовленях з Канади треба висилати належитість згори). Адресуйте до нас так:

UNION SUPPLY COMPANY, Dep. 5, ST. LOUIS, MO.

СЬМІШНЕ.

Зі стилістики.

Як би трохи спішив ся, то би прийшов в сам час.

Але де там, скорше пізнійше прийде.

Ти такий старий хлоп і не встидаєш ся встидатись.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. На літо отвираєсь сезон автомобільовий. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплєтний курс, який тревае 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґарантуємо лайсенси. Кошт $15

International School of Automobile Engineers, 88-111
147 E. 40th St., New York

Ю. в 21 камінями ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є спеціяльно вироблений для людей, котрі роблять при зелізницях, і ґарантуя ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.
94ч103

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звуженє мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д.

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 & 18 ул.)
NEW YORK CITY.

Dr. LORENZ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

(з Одеси, Росія)

одинокий спеціяліст в ПІТСБУРГУ

МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

котрий говорить по українськи.

Години урядові:

Від 9-ої рано до 8-ої веч. В пятниці: Від 9-ої рано до 5-ої попол.
64ч— В неділі:
Від 10-ої рано до 2-ої пополудни.

644 PENN AVE.
PITTSBURGH, PA.

DR. RICHTER'S Pain-Expeller

найуспішнійший лік проти РЕВМАТИЗМА, БОЛІВ, ПАРАЛІЖА СУСТАВІВ І МЯЗІВ.

Оригінальні пачки мають опакованє як побіч подано.

Не беріть пачок, які не мають нашої торговельної марки якора.

Фляшочки по 25 і 50 центів в аптиках і впрост від фірми.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.

(Старокраєвого християнського лікаря.)

Се лічниче заведенє має вже вироблену славу. Спеціяльно лічать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестудженє, запаленє легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цілковито вилічую з ревматизму, пухлини і ран, лишаїв і скірні виклади. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря і з вибраних зіль привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи. 25-

Інститут отворений що-дня від рана до 7-ої вечером і виключаючи неділь.

Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Str., New York, N. Y.
Betw. 1st Ave & Ave A.

ПЕТРО ЯРЕМА

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2388.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болів плечий, колеин і болів грудий. Є помічно на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відносіть ся до ґенерального аґента, залучаючи 2-центову марку на відповідь. 91ч121

MIKE FEDIW,
47 Ridge St.,
Hastings upon Hudson, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць
83ч- CARSON і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS,
SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, уряди. банку.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся —39
в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y
Telephone: Stuyvesant 933.

DR. KOLER
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

Dr. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбургу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 18 літ досьвіду у лїченю недуг приватних мущин і женщин.

Лічить: затроєнє крови, упадки неміч у мущин, всякі упадки мочевого проводу, лишеї викиди скірні, свербячку, шкрофули, недуги міхура і инші, походячі з нечистоти крови або блудів молодости. Голосіть ся особисто, бо тою не лічу.

Години приняти: від 9-ої рано до 8-ої веч. В неділі до 2-ої.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ, ЩО

1) Я є українським християнським лікарем, котрий говорить по українськи;
2) Я лічу медично і хірурґічно недуги як: слабости ушей, носа, горла, очий, легких, серця, жолудка, нирок, викиди шкірні, нервові слабости, гемороїди і секретні недуги мущин і полові женщин.
3) Я не є лікарем з медичної клініки або інституту, ані я не зву себе професором, які звичайно роблять бизнес через тлумачів (такий титул може хто небудь уживати в Америці і він не має ніякої вартости), але з огляду на мою численну практику в многих шпиталях, я є в силі дати Вам можливо найліпшу опіку і пораду.
4) Уділюю охотно відповіди на всякі запити кождому, хто до мене зголосить ся або напише! 96

Dr. JOHN SMITH, Jr., 304 E. 14th St., New York, N. Y.

Офісові години: від 9-ої до 1-ої в пол. і від 6-ої до 8-ої вечер. В неділі від 9-ої до 2-ої в пол.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

По 2 дол. місячно.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА!

1000 сьпівних машин, які остали з сьвяточного запасу і які продавано по $50, ми тепер продаємо їх враз з 20-ма плитами по $21.50. До кождої машини даємо ґаранцію на 15 літ. Пришліть на $15 завдатку, а ми вишлемо Вам сю гарну машину. У нас є також инші машини, які продаємо на сплату по $2 місячно. Жадайте нашого безплатного каталоґа фонографів і музичних інструментів. Наш склад є отворений вечерами до 10-ої год., не вилучаючи неділь і сьвят. 48ч-

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.
308 GRAND STREET. D. 308 NEW YORK, N. Y.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.